

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
SOCIALINIŲ REIKALŲ IR DARBO
KOMITETO VEIKLOS XII SEIMO
III (RUDENS)
SESIJOS METU
A T A S K A I T A**

Vilnius

2018

1. BENDROJI INFORMACIJA

1. Įstatymų ir kitų teisės aktų projektų svarstymas		
1.1	Seimo pavedimai komitetui	116
	Iš jų: kaip pagrindiniam komitetui	78
	kaip papildomam komitetui	38
1.2	ES teisės aktų svarstymas	14
1.3	Kitų komitetų prašymu pateiktos išvados	-
1.4	Komiteto iniciatyva sudarytos darbo grupės teisės aktų projektų rengimui	-
2. Posėdžiai ir klausymai		
2.1	Komiteto posėdžiai:	36
	iš jų išvažiuojamieji	1
	bendri posėdžiai su kitais komitetais	-
2.2	Klausymai	-
3. Parlamentinė kontrolė		
3.1	Svarstyta parlamentinės kontrolės klausimų	11
4. Pareiškimų ir raštų nagrinėjimas		
4.1	Gauta pareiškimų, raštų ir kitų dokumentų	459
4.2	Parengta atsakymų ir raštų	230
5. Renginiai		
5.1	Surengta konferencijų, seminarų, diskusijų	6
6. Tarptautiniai ryšiai		
6.1	Surengta vizitų	3
6.2	Priimta delegacijų	-

2. AKTUALIAUSI KOMITETO DARBAI

2.1. XII SEIMO III (RUDENS) SESIJOS METU KOMITETO SVARSTYTI IR SEIMO PRIIMTI ĮSTATYMAI SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO SRITYJE

Seimo III (rudens) sesijos metu Komitetas svarstė ir Seimas priėmė visą eilę įstatymų, gerinančių šeimos ir vaiko apsaugos sistemą.

2017 m. rugsėjo 28 d. priimtas Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymo Nr. X-987 pakeitimo įstatymas Nr. XIII-650. Šiuo įstatymu tikslinamas išmokų, skirtų vaikams išlaikyti, skyrimo ir mokėjimo teisinis reguliavimas, išmokų išieškojimo procesas ir išmokų administratoriaus funkcijos perduodamos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai.

Išmokų administratorius skiria ir moka išmokas, lygias teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko išlaikymo sutartimi nustatytam vaiko išlaikymo lėšų dydžiui. Kai vaikas gauna dalį teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko išlaikymo sutartimi nustatyto vaiko išlaikymo lėšų, išmokų administratorius skiria ir moka teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko išlaikymo sutartimi nustatytos ir skolininko mokamos sumos skirtumą, kuris nuo 2018 m. sausio 1 d. vienam vaikui per mėnesį negalės būti didesnis negu 1,8 bazinės socialinės išmokos (BSI) dydžio (68.40 eur), galiojusio mėnesį, už kurį mokama išmoka, tačiau galės būti didesnis nei šiuo metu 1.5 BSI (57 eur).

Taip pat buvo priimti įstatymai, lydintys šį įstatymą ir užtikrinantys vienodų sąvokų naudojimą susijusiuose įstatymuose: Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 8, 17 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-651 ir Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 30 straipsnio įstatymas Nr. XIII-652.

Įstatymų įsigaliojimo data – 2018 m. sausio 1 d.

2017 m. rugsėjo 28 d. Seime priimti Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 pakeitimo įstatymas Nr. XIII-643 ir jo lydimieji teisės aktai, - Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo įgyvendinimo tvarkos įstatymo Nr. I-1235 pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XIII-644; Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.3, 3.153, 3.212, 3.217, 3.219, 3.224, 3.253, 3.254, 3.259, 3.260, 3.261, 3.269 straipsnių pakeitimo, 3.220 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir kodekso papildymo 3.254¹ straipsniu įstatymas Nr. XIII-645; Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 28, 336, 404, 480, 481, 482, 483, 487, 489, 490 ir 582 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-646; Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 2, 4, 16, 18, 19, 20, 21, 26, 29 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-647; Lietuvos Respublikos šeimynų įstatymo Nr. XI-681 2, 4, 5, 9, 12, 18, 19, 20, 21 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-648; Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6, 7, 32¹ ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-649.

Šių įstatymų pakeitimų tikslas – užtikrinti vaiko teisių gynimą ir apsaugą, stiprinti tėvų ir kitų vaiko atstovų pagal įstatymą atsakomybę už vaiką, apibrėžti vaiko teisių užtikrinimo ir apsaugos mechanizmus, nustatyti vaiko teisių apsaugos sistemos institucijų veiklos teisinius pagrindus ir

bendrąsias atsakomybes. Teisės aktų pakeitimais siekiama efektyvesnės vaiko teisių apsaugos sistemos, ją centralizuojant, suteikiant vaikui operatyvią bei veiksmingą pagalbą, sudarant tinkamą aplinką jo visapusiškai raidai.

Vaiko teisių apsaugos sistema centralizuojama, pakeičiant deleguotą (perduotą savivaldybėms) vaiko teisių apsaugos funkciją į valstybinę vaiko teisių apsaugos funkciją. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos paskiriama centrine vaiko teisių apsaugos įgyvendinimą užtikrinančia institucija valstybėje. Vaiko teisių apsaugos tarnybos tampa pavaldžios centrinei institucijai, kuri užtikrins šių teritorinių tarnybų darbą pagal vieningus standartus.

Didelis dėmesys skiriamas prevencinės ir kompleksinės pagalbos organizavimui, - konkrečiam vaikui ir jo šeimai, kurioje pastebima, kad vaikas turi atitinkamų problemų. Pagalbos galės kreiptis tėvai, atsiradus pagalbos poreikiui, ar informaciją apie tokius atvejus pateiks institucijos, kurių darbas susijęs su vaikais. Šią pagalbą organizuos socialinių paramos centrų socialiniai darbuotojai

Globos centrai ir budintys globotojai įtraukiami į alternatyvių paslaugų vaikui teikimą, mažinamas globojamų vaikų skaičius šeimose ir šeimynose.

Ypatingas dėmesys skiriamas vaiko teisei būti apsaugotam nuo visų smurto formų. Įstatyme įtvirtinti du grėsmės vaikui lygiai:

- pirmasis grėsmės vaikui lygis būtų nustatomas, kai teritorinis vaiko teisių apsaugos skyrius nustatytų vaiko funkcionavimo ir socialinės aplinkos rizikos veiksnius bei rizikos veiksnius, susijusius su vaiko tėvais ar kitais jo atstovais pagal įstatymą ir jų santykiais su vaiku, ir kai vaiko tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą neužtikrintų vaiko teisių ir teisėtų interesų, tačiau nebūtų nustatytas pavojus vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei;
- antrasis grėsmės vaikui lygis būtų nustatomas, kai teritorinis vaiko teisių apsaugos skyrius nustatytų pavojų vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei, kuris būtų susijęs su vaiko funkcionavimo ir socialinės aplinkos rizikos veiksniais bei rizikos veiksniais, susijusiais su vaiko tėvais ar kitais jo atstovais pagal įstatymą ir jų santykiais su vaiku.

Teritorinė vaiko teisių apsaugos tarnyba, gavusi pranešimą dėl galimos grėsmės vaikui, privalės ne vėliau kaip per 3 dienas inicijuoti vaiko atvejo tyrimą, savivaldybė turės paskirti atvejo vadybininką kiekvienam galimo smurto prieš vaiką atvejui. Atvejo vadybininkas turės teisę pasitelkti ir kitus specialistus, o su šeima dirbs pagal konkretų Pagalbos vaikui ir šeimai planą. Bus įkurtos mobiliosios komandos, - profesionalių specialistų grupės, skubiai suteikiančios ir organizuojančios vaikui ir į krizę patekusiai šeimai individualią ar grupinę medicininę, psichologinę, socialinę, teisinę pagalbą. Įteisinta nuostata, kad vaikas iš šeimos paimamas tik kraštutiniu atveju ir tik tam gavus teismo leidimą.

Be to, numatoma įkurti tarpžinybinę vaiko teisių instituciją – Tarpžinybinę vaiko gerovės tarybą prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, sudaromą iš ministerijų, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų paskirtų atstovų ir nevyriausybinų organizacijų deleguotų atstovų. Tai būtų kolegiali institucija, siekianti gerinti valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų veiklos koordinavimą, jų bendradarbiavimą su nevyriausybiniomis organizacijomis ir teisės aktų įgyvendinimą vaiko teisių apsaugos srityje.

Priimti teisės aktų pakeitimai įsigalios 2018 m. liepos 1 d.

2017 m. spalio 19 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos šeimos stiprinimo įstatymą Nr. XIII-700, kuriuo siekiama įtvirtinti šeimos stiprinimo įgyvendinimo principus bei kryptis, užtikrinant šeimos politikos nuoseklumą, ilgalaikiškumą ir veiksmų tęstinumą kuriant šeimai palankią aplinką.

Įstatyme nustatytos šeimos stiprinimo kryptys švietimo ir kultūros, materialinio saugumo užtikrinimo, apsirūpinimo būstu, socialinės paramos ir paslaugų šeimai, šeimos sveikatos, vaiko saugumo šeimoje ir tėvų atsakomybės už vaiko teisių įgyvendinimą srityse. Nustatyta, kad Vyriausybė turėtų parengti ilgalaikę šeimos stiprinimo programą, numatant priemones šeimoms gauti būtiną kompleksinę pagalbą, ypatingą dėmesį skiriant žalingų įpročių prevencijai, sudarant galimybę sutuoktiniams pasinaudoti taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) paslaugomis, sprendžiant kilusius ginčus dėl vaikų ar santuokos nutraukimo ir kitas priemones. Vyriausybė taip pat turi nustatyti bazinį paslaugų šeimai paketą, kurio prieinamumą savo teritorijoje užtikrintų visos savivaldybės. Bazinis paslaugų šeimai paketas turės užtikrinti galimybes šeimai gauti būtiną pagalbą, orientuotą į šeimos gebėjimų savarankiškai spręsti iškilančias problemas, kurti saugią, sveiką ir darnią aplinką savo šeimoje.

Įstatymas įsigalioja 2018 m. kovo 1 d.

2017 m. gruodžio 5 d. priimtas Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 pakeitimo įstatymas Nr. XIII-822, kuriame nustatyta vienodo dydžio išmoka vaikui visiems vaikams. Universali - 0,79 BSI, t. y. 30 eurų išmoka vaikui bus mokama visiems vaikams (nuo gimimo iki 18 metų ir vyresniems, jei mokosi pagal bendrojo ugdymo programą (įskaitant ir profesinio mokymo įstaigose besimokančius pagal bendrojo ugdymo programą ir pagal bendrojo ugdymo programą kartu su profesinio mokymo programa), bet ne ilgiau, iki jiems sukaks 21 metai) nevertinant šeimos gaunamų pajamų. Šią išmoką papildomai gaus apie 400 tūkst. vaikų.

Papildomai išmoka vaikui (nuo gimimo dienos iki 2 metų – 28,5 eurų, nuo 2 iki 18 metų ir vyresniems, jei mokosi pagal bendrojo ugdymo programą (įskaitant ir profesinio mokymo įstaigose besimokančius pagal bendrojo ugdymo programą ir pagal bendrojo ugdymo programą kartu su profesinio mokymo programa), bet ne ilgiau, iki jiems sukaks 21 metai – 15,2 eurų) bus skiriama šeimoms, auginančioms ir (ar) globojančioms 1 ar 2 vaikus, jeigu šeimos pajamos vienam asmeniui per mėnesį yra mažesnės negu 1,5 VRP (t. y. 183 eurų). Taip pat – šeimoms, auginančioms ir (ar) globojančioms 3 ar daugiau vaikų, nevertinant šeimos gaunamų pajamų.

Įstatymu taip pat nustatytas didesnis išmokos besimokančio ar studijuojančio asmens vaiko priežiūrai dydis. Tai reiškia, kad auginančiam vaiką vienam iš vaiko tėvų ar vaiko globėjui mokslo ar studijų laikotarpiu ir 12 mėnesių po mokslo ar studijų baigimo bus skiriama nebe 4 bazinių socialinių išmokų dydžio (152 eurų), o 6 bazinių socialinių išmokų dydžio (228 eurų) išmoka per mėnesį. Ši išmoka mokama nuo vaiko gimimo dienos, iki vaikui sukaks vieni metai.

Ši išmoka skiriama asmeniui, jeigu jis mokosi pagal formaliojo profesinio mokymo programą ar studijuoja aukštojoje mokykloje pagal dieninę ar nuolatinę studijų formą, iki jam sukaks 26 metai, arba jeigu jis studijuoja doktorantūroje ar rezidentūroje, iki jam sukaks 30 metų (įskaitant ir akademinį atostogų dėl nėštumo ar vaiko priežiūros laikotarpį), ir jeigu pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą jis neturi teisės gauti vaiko priežiūros išmokos.

Priimtos Išmokų vaikams įstatymo pataisos įsigalioja 2018 m. sausio 1 d.

2017 m. gruodžio 19 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymo Nr. X-987 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-650 1 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-928, kurio pakeitimais siekiama aiškesnio, paprastesnio ir efektyvesnio valstybės biudžeto lėšų administravimo, įvertinus galimus apskaitos vykdymo sunkumus taikant Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo įstatymą.

2018 m. sausio 12 d. Seimo priimtu Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 10 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. XIII-987 suteikta teisė gauti vaiko priežiūros išmoką ne tik vienam iš tėvų (įtėvių) ar globėjų, bet ir vienam iš senelių, jeigu jis atitinka nustatytas sąlygas ir tik tuo atveju, jeigu teisę gauti vaiko priežiūros išmoką tam pačiam vaikui prižiūrėti turi bent vienas iš vaiko tėvų (įtėvių).

Įstatymu taip pat suteikta teisė gauti ligos išmoką ne tik vienam iš tėvų, įtėvių ar globėjų, bet ir seneliui (senelei) sveikam vaikui iki 3 metų prižiūrėti, kai kitas, kuriam suteiktos nėštumo ir gimdymo ar vaiko priežiūros atostogos, negali šio vaiko prižiūrėti, nes susirgo ar patyrė traumą arba privalo prižiūrėti kitą sergantį vaiką iki 3 metų.

Įstatymas įsigalioja 2018 m. balandžio 1 d.

Rudens sesijos metu Seimas priėmė įstatymus, kuriais gerinama dalies valstybinių pensijų gavėjų padėtis.

2017 m. lapkričio 21 d. priimtas Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 4, 5, 6 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-789 ir jo lydintysis įstatymas – Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 3, 4, 5, 9, 10, 14, 15 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XII-2514 3 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-790.

Šio įstatymo dėka antrojo laipsnio valstybinę pensiją galės gauti ne tik daugiavaikės motinos (įmotės), pagimdžiusios (įvaikinusios) 5 ir daugiau vaikų, bet ir daugiavaikiai tėvai (įtėviai). Daugiavaikiam tėvui (įtėviui) antrojo laipsnio valstybinę pensiją galės būti skiriama tik nesant daugiavaikės motinos (įmotės) arba jei daugiavaikė motina (įmotė) neatitiks šiuo įstatymu nustatytų antrojo laipsnio valstybinių pensijų skyrimo sąlygų.

Įstatymų įsigaliojimo data – 2018 m. sausio 1 d.

2017 m. gruodžio 7 d. priimtas Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 11, 12, 13 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-840. Šiuo įstatymu yra didinamos nukentėjusių asmenų valstybinės pensijos (įvertinus valstybės biudžeto galimybes 2018 metais) – 7 procentais.

Šiuo metu nukentėjusių asmenų valstybinės pensijos yra pačios mažiausios valstybinių pensijų grupėje – vidutinė tokia pensija tesiekia 59 eurus.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2018 m. sausio 1 d.

2017 m. gruodžio 7 d. priimtas Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-693 12, 13, 14, 15 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-839. Įstatymu nustatomas teisinis reguliavimas padės pasiekti Valstybinio socialinio draudimo ir pensijų sistemos pertvarkos gairėse numatytą tikslą – kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos įgalios

Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos mokėtų ne tik socialinio draudimo išmokas, bet ir visas valstybines pensijas, rentas, šalpos pensijas. Taip pat šiuo įstatymu yra suderintos teisės aktų nuostatos, užtikrinančios sklandų pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo procesą. Taip pat įstatymas užtikrins galimybę nuo 2018 m. balandžio 1 d. pareigūnų ir karių valstybinių pensijų už tarnybą gavėjams gauti valstybinio socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio priedą ar jo dalį, net ir turint draudžiamųjų pajamų, kas užtikrintų tokių asmenų bent dalinį pajamų padidėjimą.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2018 m. sausio 1 d. Šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalis įsigalioja 2018 m. sausio 1 d. ir galioja iki 2018 m. kovo 31 d. Šio įstatymo 4 straipsnio 2 dalis įsigalioja 2018 m. balandžio 1 d.

2017 m. gruodžio 19 d. priimtas Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-693 1 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-923. Šiuo įstatymo pakeitimu tikslinamos neaktualiomis tapusios Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo nuostatos. Atsižvelgiant į tai, kad, Krašto apsaugos ministerijai 2018 m. sausio 1 d. baigus vykdyti reformas ir perskirsčius ryšių ir informacinių sistemų politiką bei nacionalinę kibernetinio saugumo politiką įgyvendinančių krašto apsaugos sistemos įstaigų funkcijas, bus pertvarkytas Vyriausybinių ryšių centras, keičiant jo funkcijas, pavadinimą ir atsisakant statutinių valstybės tarnautojų pareigybių, Vyriausybinių ryšių centro pavadinimas išbraukiamas iš Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2018 m. sausio 1 d.

2017 m. gruodžio 21 d. priimtas Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 3, 4, 5, 9, 10, 14, 15 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XII-2514 6 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-962. Šiuo įstatymu yra patikslinamas gyvenamosios vietos apibrėžimas, siekiant gauti valstybines pensijas. Nurodoma, kad pensijos skiriamos ir mokamos tais atvejais, kai gavėjai yra Lietuvos Respublikos piliečiai, deklaravę gyvenamąją vietą arba įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka, ir kai jie negauna iš kitos valstybės panašaus pobūdžio pensijos (išskyrus socialinio draudimo pensiją) ar kitokios nuolatinės kompensacinės išmokos.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2017 m. gruodžio 30 d.

2017 m. rudens sesijos metu Seimas primėmė įstatymus, tobulinančius socialinę apsaugą.

2017 m. gruodžio 5 d. priimtas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo Nr. X-1710 pakeitimo įstatymas Nr. XIII-820. Įstatymu siekiama didinant socialinės apsaugos išmokų dydžius pagal ekonominius rodiklius mažinti skurdą ir socialinę atskirtį, papildant socialinės apsaugos išmokų atskaitos rodiklius nauju dydžiu – minimaliu vartojimo poreikių dydžiu (MVPD), kitaip dar įvardijamu kaip „minimalus vartojimo krepšelis“. MVPD bus apskaičiuojamas kasmet euro tikslumu ir yra numatoma, kaip šiuo metu galiojantys socialinės apsaugos išmokų atskaitos rodiklių dydžiai turi būti susieti su MVPD.

Iki įstatymo įsigaliojimo „minimalaus vartojimo krepšelio“ nebuvo, socialinės apsaugos išmokų atskaitos rodiklių dydžiai nebuvo susieti su kintančiais ekonomikos rodikliais – nėra reaguojama į infliaciją ir t.t.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2018 m. sausio 1 d. Įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio įstatymo 2 straipsnio 3 dalis įsigalios 2019 m. sausio 1 d.

2017 m. gruodžio 5 d. Seime priimtas Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 1, 4, 8, 10, 17, 20, 23 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-821. Įstatymu nustatytos konkrečios socialinės apsaugos sritys, kurioms finansuoti turėtų būti naudojamos piniginei socialinei paramai teikti nepanaudotos lėšos. Skiriant piniginę socialinę paramą, į bendrai gyvenančių asmenų pajamas nebus įskaitoma išmoka vaikui pagal Išmokų vaikams įstatymą. Nustatytas toleruotinas pajamų lygis – į bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens pajamas nebus įskaitoma pajamų dalis: 15 procentų – vienam gyvenančiam asmeniui arba neauginantiems vaikų bendrai gyvenantiems asmenims; 20 procentų – vieną ar du vaikus auginantiems bendrai gyvenantiems asmenims; 25 procentai – tris ar daugiau vaikų auginantiems bendrai gyvenantiems asmenims; 30 procentų – vieniems auginantiems vieną ar du vaikus asmenims; 35 procentai – vieniems auginantiems tris ar daugiau vaikų asmenims. Į pajamas nebus įskaitomas vienas valstybės remiamų pajamų dydis, taip pat pajamų iš žemės ūkio naudmenų, kurių bendras plotas neviršija 3 hektarų (buvo 1 hektaro). Nustatyta piniginę socialinę paramą gaunančių nepasiturinčių gyventojų pareiga dalyvauti savivaldybės administracijos patvirtintoje užimtumo programoje. Atsisakius joje dalyvauti, savivaldybės administracija turi teisę paramos neteikti ar nutraukti jos teikimą, iki ši pareiga bus įvykdyta. Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka nedeklaravę gyvenamosios vietos ir neįtraukti į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą asmenys dėl piniginės socialinės paramos galės kreiptis į savivaldybės, kurios teritorijoje faktiškai gyvena, administraciją. Ši išimtis bus taikoma besikreipiantiems dėl socialinės pašalpos. Būstą nuomojantys asmenys dėl kompensacijų turės kreiptis į savivaldybės, kurios teritorijoje nuomojamas būstas, administraciją. Numatyta, kad savivaldybės skirs ne tik vienkartinę pašalpą, bet ir tikslinę, periodinę, sąlyginę pašalpas. Nustatyta, kad buvusios pilotinės savivaldybės (Akmenės, Panevėžio, Radviliškio, Raseinių ir Šilalės rajonų) bus finansuojamas pagal 2011 m. panaudotas lėšas (likusioms 55 savivaldybėms paliekamas 2011-2013 m. panaudotų lėšų vidurkis). Kitais pakeitimais siekta aiškesnio ir tikslesnio teisinio reguliavimo. Įstatymas įsigaliojo 2018 m. sausio 1 d.

2017 m. gruodžio 12 d. Seime priimtu Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 1, 4, 7, 15, 16, 24 straipsnių pakeitimo ir 17, 18 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas Nr. XIII-882 nustatyta, kad jis taikomas deklaravusiems gyvenamąją vietą arba įtrauktiems į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka. Nustatyta galimybė šalpos išmokos gavėjo mirties atveju apskaičiuotas, tačiau negautas šalpos išmokos sumas išmokėti gavėjo paveldėtojams. Šalpos išmokos bus skiriamos asmenų, turinčių teisę gauti šias išmokas, arba jų įgaliotų asmenų, arba globėjų, jeigu šie asmenys pripažinti neveiksniais šioje srityje, arba jų sutuoktinių ar artimųjų giminaičių, arba socialinių paslaugų įstaigos darbuotojų prašymu. Šalpos išmokos asmenims iki 18 metų bus skiriamos jų tėvų (įtėvių) arba globėjų ar rūpintojų, arba artimųjų giminaičių, arba socialinių paslaugų įstaigos

darbuotojų prašymu. Atsisakyta nuostatos šalpos išmokos neskirti ir nemokėti 18 metų nesukakusiems asmenims, slaugomiems palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninėje. Šalpos išmokos bus skiriamos ir mokamos nuo teisės gauti šią išmoką atsiradimo dienos, tačiau ne daugiau kaip už 6 mėnesius iki prašymo su visais reikiamais dokumentais pateikimo dienos. Be to, padarytos redakcinio pobūdžio pataisos. Šios pataisos įsigaliojo 2018 m. sausio 1 d. Nuo 2019 m. sausio 1 d. šalpos pensijas, šalpos našlaičių pensijas, šalpos kompensacijas skirs ir mokės, o iki 1995 m. paskirtas socialines pensijas ir iki 2004 m. balandžio 1 d. paskirtas šalpos pensijas už invalidų slaugą mokės Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos.

2017 m. gruodžio 12 d. priimtas Lietuvos Respublikos socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 32 ir 41 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-883. Šis įstatymas – lydintysis Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 1, 4, 7, 15, 16, 24 straipsnių pakeitimo ir 17, 18 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo Nr. XIII-882 įstatymas. Juo siekiama suderinti nuostatas ir sąvokas su pagrindiniu (šalpos pensijų) įstatymu.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2017 m. gruodžio 29 d. Įstatymo 2 straipsnio 2 dalis įsigalios 2019 m. sausio 1 d.

2017 m. gruodžio 12 d. Seime priimtu Lietuvos Respublikos tikslinių kompensacijų įstatymo Nr. XII-2507 1, 7 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. XIII-884, įsigaliojusių 2018 m. sausio 1 d., nustatyta, kad jis taikomas deklaravusiems gyvenamąją vietą arba įtrauktiems į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka. Numatyta, kad tikslinė kompensacija gali būti mokama slaugančiam asmeniui, kuris deklaravo gyvenamąją vietą arba įtrauktas į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą tuo pačiu adresu kaip ir slaugomas asmuo.

2017 m. gruodžio 21 d. Seime priimtu Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo Nr. VIII-840 pakeitimo įstatymu Nr. XIII-961 galiojės įstatymas išdėstytas nauja redakcija ir įsigaliojo 2018 m. sausio 1 d. Jame įtvirtinta, kad Lietuvoje gyvenantys asmenys, išskyrus išimtis, privalo deklaruoti savo gyvenamąją vietą. Nustatyta, kad asmenys, kurie dėl ne nuo jų priklausančių priežasčių negali deklaruoti savo gyvenamosios vietos toje savivaldybėje, kurioje gyvena, Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka gali būti įtraukiami į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą 12 mėnesių pagal savivaldybę, kurios teritorijoje gyvena, kai deklaravimo įstaigai pateikia informaciją arba duomenis, pagrindžiančius jo ekonominius, socialinius ar asmeninius interesus toje savivaldybėje. Nustatytas ribojimas, kad į apskaitą negali būti įtraukiami asmenys, toje savivaldybėje nuosavybės teise turi gyvenamąsias patalpas ar pastatus. Asmenys, teikiantys prašymą įtraukti juos į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą, be kitų duomenų, turi nurodyti savo kontaktinius duomenis. Tai telefono ar elektorinio pašto adresas, įstaigos ar organizacijos, teikiančios benamiui socialines paslaugas, adresas ar vietos, kurioje faktiškai dažniausiai gyvena asmuo, dėl ne nuo jo priklausančių priežasčių negalintis deklaruoti gyvenamosios vietos, adresas. Deklaravimo įstaiga ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą gavimo dienos praneša patalpos ar pastato savininkui (bendraturčiui) apie tai, kad jam priklausančios patalpos ar pastato adresas yra nurodytas kaip vieta, kurioje faktiškai dažniausiai gyvena šiame prašyme nurodytas asmuo. Patalpos ar pastato savininkas (bendraturtis) turi teisę deklaravimo įstaigą informuoti apie prašyme įtraukti į

gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą pateiktą neteisingą informaciją, jeigu šiame prašyme nurodytas asmuo savininkui (bendraturčiui) priklausančioje patalpoje ar pastate negyvena. Tokiu atveju deklaravimo įstaiga vadovaujasi savininko (bendraturčio) pateikta informacija, tačiau prašyme įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą nurodytas asmuo iš gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitos neišbraukiamas. Asmenys, kurie iki šio įstatymo įsigaliojimo buvo įtraukti į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą, per 3 mėnesius privalo deklaruoti savo gyvenamąją vietą arba deklaravimo įstaigai apteikti prašymą įtraukti juos į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą. Be to, panaikintas naudingojo būsto ploto apribojimas (5 kvadratiniai metrai) deklaruojant gyvenamąją vietą. Nustatytas 1 mėnuo deklaruoti savo gyvenamąją vietą (buvo 15 darbo dienų). Deklaravimo duomenys panaikinami, kai patalpos ar pastato savininkas (bendraturtis) deklaravimo įstaigai pateikia prašymą panaikinti jam priklausančioje patalpoje ar pastate savo gyvenamąją vietą deklaravusio, bet jau negyvenančio ar niekada negyvenusio, asmens deklaravimo duomenis.

Seimas priėmė eilę įstatymų, susijusių su valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetu.

Seimui 2017 m. lapkričio 9 d. priėmus Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 10 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIII-300 1 ir 2 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-717 nuo 2018 m. sausio 1 d. ligos socialinio draudimo išmoka (toliau – ligos išmoka) mokama ilgesnį laikotarpį, lyginant su iki tol galiojusia tvarka, slaugantiems vaiką iki 18 metų, sergantį sunkiomis ligomis (nustatyta – ne ilgiau kaip 180 kalendorinių dienų, skaičiuojant nuo pirmosios slaugymo dienos).

Ligos išmoka slaugantiems ypač sunkiomis ligomis sergantį vaiką mokama ne ilgiau kaip 364 kalendorines dienas. Be to, pasibaigus pirmiau minėtiems ligos išmokos mokėjimo terminams, toliau ligos išmoka už to paties vaiko, sergančio ypač sunkia liga ar sunkia liga slaugymą, bus mokama ne ilgiau kaip 120 dienų per kalendorinius metus.

Teisė gauti ligos išmokas anksčiau minėtais atvejais, be kitų nurodytų apdraustųjų ligos socialiniu draudimu, suteikta ir apdraustajam seneliui (senelei).

Seimo 2017 m. lapkričio 16 d. priimtu nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos 2016 metų Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio patvirtinimo“ Nr. XIII-749 patvirtintas 2016 metų Valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau – Fondas) konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys. Nutarime pasiūlyta Vyriausybei rengiant 2019 metų Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektus vadovautis principine nuostata, kad asignavimai iš valstybės biudžeto skiriami Fondo lėšų trūkumui, susidariusiam dėl nepakankamų įmokų tarifų dydžių atitinkamoms socialinio draudimo rūšims, padengti.

Nutarime taip pat pasiūlyta Vyriausybei inicijuoti reikiamus teisinio reglamentavimo pakeitimus, kad būtų apibrėžta valstybinį socialinį draudimą ir socialinę paramą (iš valstybės biudžeto) jungianti socialinės apsaugos sistema ir nustatyti būdingi socialinio draudimo ir (ar) atskirų jo rūšių principai.

Be to, pasiūlyta Vyriausybei svarstyti klausimą dėl užimtumo rėmimo priemonių finansavimo tik valstybės biudžeto lėšomis.

2017 m. gruodžio 5 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 3, 13, 15, 19, 20, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-827, Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2472 2 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-828, Lietuvos Respublikos žalos atlyginimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga laikinojo įstatymo Nr. VIII-366 2, 3, 7, 11, 12 ir 13 straipsnių ir antrojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymą Nr. XIII-829 ir Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo Nr. XII-2604 10 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-830. Šių įstatymų pakeitimais siekiama įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167, 4.3.2 darbo „Mokesčių sistemos struktūros tobulinimas ekonomikos laugimui palankia kryptimi ir mokesčių bazės optimizavimas“ 2–4 priemonės bei sudaryti prielaidas suformuoti socialiai teisingą 2018 metų Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą.

Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 3, 13, 15, 19, 20, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymu nustatoma, kad, skaičiuojant išmokas reiks taikyti ne užpraeito ketvirčio šalies vidutinį mėnesinį darbo užmokestį, o metinį vidutinį šalies darbo užmokestį, taikomą apdraustųjų asmenų valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti (D), kuris bus tvirtinamas Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu. Įgyvendinus šį pakeitimą, netekto darbingumo periodinių kompensacijų ir periodinių draudimo išmokų dydžiai keisis vieną kartą į metus, o ne keturis. Tokiu būdu bus išvengta išmokų gavėjų nepasitenkinimo bei užtikrintas asmenų lygybės ir teisėtų lūkesčių principų įgyvendinimas. Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2472 2 straipsnio pakeitimo įstatymu nustatoma išmokų nemažinimo taisyklė, kai perskaičiuotos netekto darbingumo periodinės kompensacijos ar periodinės draudimo išmokos apdraustajam mirus yra mažesnės, negu mokėtos iki Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 pakeitimo įstatymo įsigaliojimo (2017 m. sausio 1 d.).

Žalos atlyginimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga laikinojo įstatymo Nr. VIII-366 2, 3, 7, 11, 12 ir 13 straipsnių ir antrojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymu nustatoma, kad išmokoms apskaičiuoti bus taikomas vidutinis šalies darbo užmokesčio dydis (vietoje einamųjų metų draudžiamųjų pajamų dydžio): įsigaliojus Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymui nuo 2018 m. sausio 1 d. nebelieka einamųjų metų draudžiamųjų pajamų dydžio, jo vietoje yra naudojamas vidutinis šalies darbo užmokesčio dydis. Taip pat įstatyme yra pakeisti kai kurių skyrių pavadinimai; sąvokas suderintos su Lietuvos Respublikos darbo kodekse vartojamomis sąvokomis. Šiame Įstatyme numatyta, kad vidutinis šalies darbo užmokestis, taikomas apdraustųjų asmenų valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti yra 65 proc. vidutinio darbo užmokesčio. Toks dydis siūlomas, siekiant nepagrįstai neišdidinti šiuo metu pagal minėtą įstatymą mokamų išmokų dydžio. Jeigu nebūtų pritaikytas siūlomas nustatyti valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti yra 65 proc. vidutinio

darbo užmokesčio dydis netekto darbingumo periodinės kompensacijos ir periodinių draudimo išmokų apdraustajam mirus dydžiai, mokami pagal Žalos atlyginimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga įstatymą, išdidėtų du ar net tris kartus, kas galėtų iššaukti kitų išmokų gavėjų nepasitenkinimą.

Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo Nr. XII-2604 10 straipsnio pakeitimo įstatymu tikslinama nuostata, kad tais atvejais kai asmuo dėl objektyvių priežasčių (pavyzdžiui, dėl vaiko priežiūros atostogų, dėl nedarbingumo ar dėl nemokamų atostogų) per paskutinius 12 mėnesių ar dalį šio laikotarpio neturėjo su darbo santykiais susijusių pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, ir dėl to negalėjo būti paskaičiuota ilgalaikio darbo išmoka arba ji turėjo būti paskaičiuota ir iš tų mėnesių kuomet asmuo neturėjo su darbo santykiais susijusių pajamų, siūloma, kad ilgalaikio darbo išmoka gali būti apskaičiuota iš paskutinių 12 mėnesių, kuriais asmuo turėjo su darbo santykiais susijusių pajamų, buvusių iki asmens atleidimo iš darbo dienos.

2017 m. gruodžio 5 d. priimtas Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2512 1 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-826.

Šis įstatymas yra lydintysis įstatymas, susijęs su Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 8, 10, 11, 12, 13, 19, 25, 35 ir 40 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. XIII-825. Įstatymais siekiama sudaryti prielaidas suformuoti socialiai teisingą 2018 metų Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2017 m. gruodžio 14 d.

2017 m. gruodžio 5 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2512 1 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-826, kuriame siekiant sklandaus naujos redakcijos Pensijų įstatymo įgyvendinimo ir atsižvelgiant į duomenų apie dirbančių asmenų pajamas ir įmokas pateikimo Valstybinio socialinio draudimo administravimo įstaigoms terminus, nustatytas įstatymo įgyvendinimo pereinamasis laikotarpis. Nustatyta, kad visos iki 2018 m. sausio 1 d. paskirtos valstybinės socialinio draudimo pensijos bus apskaičiuotos pagal šio įstatymo nuostatas ne vėliau kaip iki 2018 m. rugsėjo 30 d. ir iki šios datos pensijų gavėjams bus išmokėtas susidaręs pensijų dydžių skirtumas už visą laikotarpį nuo 2018 m. sausio 1 d.

Nustatyta, kaip bus indeksuojamos senatvės pensijos pereinamuoju laikotarpiu, t.y. iki pensijos bus apskaičiuotos pagal naują tvarką. Nuo 2018 m. sausio 1 d. valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos indeksuojamos padauginant 2017 m. gruodžio mėnesį mokėtosios pensijos dydį iš indeksavimo koeficiento.

2017 m. gruodžio 5 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 2, 3, 8, 10, 11, 12, 13, 19, 25, 35 ir 40 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-823, kuriame nustatyta minimali socialinio draudimo įmokų (toliau – įmokos) bazė, t.y. kad draudėjo įmokos už tarnautojus ar darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartis ne visą darbo laiką, mokamos nuo nustatyto darbo užmokesčio, ne mažesnio kaip minimalioji mėnesinė alga, išskyrus įstatyme nustatytas išimtis (t.y. išskyrus draustus pas kitą draudėją, valstybinių socialinio draudimo senatvės ar netekto darbingumo (invalidumo) pensijų gavėjus, ne vyresnius nei 24 metų asmenis, taip pat

asmenis, kurių užmokestis buvo mažesnis už minimaliąją mėnesinę algą dėl to, kad gavo nurodytas socialinio draudimo išmokas ar nedirbo dėl nedraudiminio laikotarpio).

Siekiant suvienodinti savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo sąlygas įstatyme nustatyta, kad individualios įmonės savininko, mažosios bendrijos nario, taip pat ūkinės bendrijos tikrojo nario įmokų bazę sudaro individualios įmonės, mažosios bendrijos ar ūkinės bendrijos išsiimama individualios įmonės savininko, mažosios bendrijos nario ar ūkinės bendrijos tikrojo nario asmeniniams poreikiams 50 procentų lėšų suma, kuri deklaruojama Valstybinei mokesčių inspekcijai, kaip su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos (iki tol įmokos turėjo būti mokamos nuo išsiimamos asmeniniams poreikiams lėšų sumos, ne mažesnės negu minimalioji mėnesinė alga, išskyrus pirmaisiais veiklos metais ir asmenis, kuriems minimalių įmokų reikalavimas netaikytas). Nustatytos įmokų nemokėjimo lengvatos, kuomet šioje pastraipoje nurodyti asmenys, taip pat asmenys, kurie verčiasi individualia veikla (neturėdami verslo liudijimų) gali įmokų nemokėti, t. y. jeigu jie:

- 1) gauna (jiems yra paskirta) socialinio draudimo senatvės ar socialinio draudimo netekto darbingumo (invalidumo) pensiją;
- 2) gauna šalpos pensiją ar šalpos kompensaciją, išskyrus šalpos našlaičių pensiją;
- 3) gauna su socialinio draudimo senatvės ar netekto darbingumo (invalidumo) pensiją iš kitos Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės valstybės, Šveicarijos Konfederacijos arba šalies, su kuria Lietuvos Respublika yra sudariusi tarptautinę sutartį dėl socialinės apsaugos taikymo;
- 4) yra laisvės atėmimo vietose arba psichikos sveikatos priežiūros įstaigose;
- 5) yra sukakę socialinio draudimo senatvės pensijos amžių.

Pirmiau paminėtos lengvatos, kaip ir anksčiau, išliko asmenims, kurie verčiasi individualia veikla turėdami verslo liudijimą bei ūkininkams ir jų partneriams, tačiau įstatymu atsisakyta anksčiau jų turėtos galimybės nemokėti įmokų ir tuo atveju, kai šie asmenys yra draudžiami socialiniu draudimu pagal Lietuvos Respublikos įstatymus, sutampančiomis socialinio draudimo rūšimis nuo sumos, ne mažesnės kaip minimalioji mėnesinė alga (t.y. anksčiau verslo liudijimus turintys asmenys galėjo įmokų nemokėti, jeigu tuo pat metu jie dirbo samdomą darbą ir darbdavys sumokėdavo įmokas bent nuo MMA). Be to, įstatymu sudaryta galimybė verslo liudijimus turintiems asmenims, vykdantiems veiklą trumpesnį laikotarpį negu vienas mėnuo, susimokėti įmokas už visą kalendorinį mėnesį, kad sukauptų reikiamą stažą pensijai.

Individualių įmonių savininkų, mažųjų bendrijų narių, taip pat ūkinių bendrijų tikrųjų narių, taip pat asmenų, kurie verčiasi individualia veikla (neturėdami verslo liudijimų) maksimali įmokų bazė nesikeitė, t. y. kalendoriniais metais ji negali būti didesnė negu praėjusių metų 28 VDU suma.

Pakeista įmokų bazė (įskaitant maksimalią) ūkininkams ir jų partneriams, išskyrus tuos, kurių pajamos mokesčiniu laikotarpiu nėra apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu ir jie nedeklaruoja individualios žemės ūkio veiklos pajamų (jų įmokų bazė nesikeitė ir liko – 12 MMA). Nustatyta, kad ūkininkų ir jų partnerių įmokų bazę sudaro kiekvieno asmens žemės ūkio veiklos 50 procentų apmokestinamųjų pajamų (neatėmus privalomojo sveikatos draudimo, socialinio draudimo įmokų) suma (iki tol įmokų bazė – apmokestinamosios pajamos). Ūkininkų ir jų partnerių įmokų bazė kalendoriniais metais negali būti didesnė negu praėjusių metų 14 VDU suma (iki tol nustatyta – 7 VDU), o nuo 2019 m. sausio 1 d. – ne didesnė negu praėjusių metų 28 VDU.

Įstatyme nustatytos vienu metų įmokų „atostogos“ savarankišką veiklą pradedantiems asmenims. Pagal įstatymą vienus metus nuo pirmosios veiklos pradžios įmokų gali nemokėti

individualių įmonių savininkai, mažųjų bendrijų nariai, ūkinių bendrijų tikrieji nariai, ūkininkai bei jų partneriai ir asmenys, vykdanys individualią veiklą, kaip ji apibrėžta Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme. Pirmosios veiklos pradžia laikoma diena, kurią po 2018 m. sausio 1 d. asmuo pirmą kartą tampa savarankiškai dirbančiu asmeniu. Šios dalies nuostata taikoma ir asmenims, kurie po 2018 m. sausio 1 d. per ne mažesnę kaip dešimties metų laikotarpį nebuvo savarankiškai dirbančiais asmenimis.

2017 m. gruodžio 5 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 15 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-824, kuriame nustatyti nauji viešai skelbiami duomenys. Pagal įstatymą vieši yra draudėjo, kurio apdraustųjų asmenų skaičius didesnis negu 20, duomenys apie apdraustiesiems asmenims apskaičiuotų pajamų, nuo kurių turi būti priskaičiuotos socialinio draudimo įmokos, medianą, standartinę nuokrypį, 25 procentų kvantilį ir 75 procentų kvantilį.

Įstatymas įsigalioja 2018 m. balandžio 1 d.

2017 m. gruodžio 5 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo Nr. IX-547 2, 4, 5, 7 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-825, kuris yra Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2018 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo lydimasis teisės aktas.

Įstatymu padidinta kasos apyvartos lėšų suma, įvertinus Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto faktines mėnesines piniginių lėšų apyvartas padieniui, vykstančias pagal nustatytus socialinio draudimo įmokų surinkimo ir išmokų išmokėjimo terminus (įmokų surinkimo terminai yra vėlesni nei socialinio draudimo pensijų mokėjimo). Nustatyta, kad pinigų cirkuliacijai užtikrinti kasos apyvartos lėšų suma turi būti ne mažesnė kaip vidutinė Fondo biudžeto pusės mėnesio (vietoj anksčiau nustatytų - 3 darbo dienų) išlaidų suma ir vidutinė vieno mėnesio įmokų, pervedamų į kaupiamųjų pensijų socialinio draudimo įmokų sąskaitą, suma.

Įstatyme patikslintos nuostatos dėl Fondo biudžeto pajamų, gaunamų iš savanoriškojo socialiniu draudimu apsidraudusių asmenų įmokų, planavimo, atsižvelgus į tai, kad nuo 2017 metų nebeliko savanoriškojo pensijų socialinio draudimo. Nustatyta, kad savanoriškojo socialiniu draudimu apsidraudusių asmenų įmokos planuojamos atsižvelgiant į savanoriškojo socialinio draudimo sutarčių skaičiaus kitimą per paskutinius dvejus metus ir numatomus savanoriškojo socialinio draudimo įmokų dydžius. Atsižvelgiant į Vaikų išlaikymo fondo įstatymo Nr. X-987 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-650, įsigaliojusio 2018-01-01 nuostatas, įstatyme nustatyta, kad Fondo biudžeto 2018 metų rodiklių patvirtinimo įstatymu atitinkamiems biudžetiniams metams tvirtinamas dydis, skirtas Fondo veiklos sąnaudų kompensacijai už išmokų, finansuojamų iš valstybės biudžeto ne tik skyrimą, mokėjimą, pristatymą, bet ir išieškojimą.

2017 m. gruodžio 5 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 21, 23, 24, 25, 27 ir 33 straipsnių pakeitimo įstatymą (Nr. XIII-831) ir Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 5, 20, 22, 23 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-245 3 ir 5 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-832, kuriuose reglamentuotas socialinio draudimo išmokų mokėjimas savarankiškai dirbantiems asmenims, atsižvelgus į jų veiklos specifiką. Pagal įstatymus ūkininkams ir jų partneriams, šeimynos dalyviams, individualių įmonių savininkams, mažųjų

bendrijų nariams ir ūkinių bendrijų tikriesiems nariams, įgijusiems teisę gauti ligos, motinystės, tėvystės ar vaiko priežiūros išmoką, atitinkama išmoka mokama neatsižvelgiant į pajamas. Mokant pirmiau paminėtas išmokas taip pat neatsižvelgiama į meno kūrėjo statusą turinčio asmens draudimo valstybės lėšomis sumas.

Įstatyme Nr. XIII-831 nustatyta, kada pirmiau paminėti savarankiškai dirbantys, taip pat asmenys, kurie verčiasi individualia veikla (išskyrus turinčius verslo liudijimą), asmenys laikomi apdraustaisiais, t. y. jeigu jie yra sumokėję ligos socialinio draudimo ir (ar) motinystės socialinio draudimo įmokas už paskutinį pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymą nustatytą laikotarpį. Nustatyta, kada valstybės lėšomis draudžiami asmenys laikomi apdraustaisiais, t. y. jeigu už juos mokamos ligos socialinio draudimo ir (ar) motinystės socialinio draudimo įmokos.

Pagal įstatymą Nr. XIII-831 ligos, profesinės reabilitacijos, motinystės, tėvystės ar vaiko priežiūros išmokos gavimo laikotarpiu apdraustajam asmeniui išmokamos su darbo santykiais susijusios kompensacinio ar skatinamojo pobūdžio vienkartinės išmokos (nors nuo jų sumokėtos įmokos) neįtakoja mokamų ligos, profesinės reabilitacijos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros išmokų dydžio. Taip pat nustatyta, kad paskirta motinystės išmoka mokama neatsižvelgiant į draudžiamąsias pajamas, kai asmeniui atleidžiamam iš darbo ar tarnybos išmokama išeitinė išmoka ar kompensacija už nepanaudotas atostogas.

Įstatymuose Nr. XIII-831 ir XIII-832 nustatytas kitas ligos, taip pat motinystės socialinio draudimo stažo skaičiavimo laikotarpis teisei gauti ligos, motinystės ir vaiko priežiūros išmoką asmenims, neturintiems reikiamo stažo dėl to, kad atitinkamo stažo skaičiavimo laikotarpiu jiems buvo suteiktos vaiko priežiūros atostogos (šiuo atveju skaičiuojama iš 24 mėnesių laikotarpio, buvusio iki vaikai, kurio priežiūrai suteiktos atostogos, suėjo 2 metai).

Įstatyme Nr. XIII-831 įteisintas naujas minimalios socialinio draudimo motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokos dydis, atsižvelgiant į Išmokų vaikams įstatymo pakeitimus nuo 2018 m. sausio 1 d. Nustatyta, kad socialinio draudimo motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmoka negali būti mažesnė už 6 bazinės socialinės išmokos (kuria tvirtina Vyriausybė) dydžius, galiojusius praeitą ketvirtį iki teisės gauti atitinkamą išmoką atsiradimo dienos (vietoj anksčiau nustatyto minimalaus dydžio – 20 proc. šalies vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio, galiojusio užpreitą ketvirtį iki teisės gauti atitinkamą išmoką atsiradimo dienos).

2017 m. gruodžio 12 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2018 metų rodiklių patvirtinimo įstatymą Nr. XIII-869, pagal juo patvirtintus rodiklius bus vykdomas 2018 metų Valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau – Fondas) biudžetas.

Patvirtintos 2018 metų pajamos – 4 252, 8 mln. Eur, t. y. 9,7 proc. (377,1 mln. Eur) didesnės nei 2017 m. laukiama. Patvirtintos išlaidos – 4 012,4 mln. Eur, t. y. 7,4 proc. (277,7 mln. Eur) didesnės nei 2017 m. laukiama. Einamųjų metų pajamos viršija išlaidas 240, 5 mln. Eur.

Siekiant sumažinti neigiamą ligos socialinio draudimo rūšies balansą, įmokų tarifas nedarbo socialiam draudimui sumažintas 0,2 proc. punktais (patvirtintas - 1,4 proc.) ir nukreiptas ligos socialiam draudimui (patvirtintas - 1,4 proc.), dėl to bendras draudėjo socialinio draudimo įmokų tarifo dydis nesikeitė ir išliko 27,5 proc. Bendras apdraustųjų įmokos tarifas pensijų socialiniam draudimui – 3,0 proc.

Patvirtinta asignavimų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų suma bendrajai pensijos daliai kompensuoti – 133,4 mln. Eur. Tai padengs 1 procento socialinio draudimo pensijų įmokų netektis dėl nuo 2017 m. liepos mėn. sumažėjusio pensijų įmokų tarifo.

Atsižvelgiant į Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nuostatas nuo 2018 m. sausio 1 d., įstatymu nustatytas naujas bazinės pensijos dydis - 152,92 Eur. Bazinė pensija padidėjo 22,92 Eur arba 17,7 proc. palyginus su 2017 m. gruodžio mėn.

Prognozuojama 2018 m. vidutinė metinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, - 331,75 Eur, t.y. 40,68 Eur arba 14 proc. didesnė nei 2017 m., o įvertinus pensijos didėjimą nuo 2017 m. spalio 1 d., 2018 m. pensija didės 30,15 Eur. arba 10 proc.

Vidutinės senatvės pensijos, turint būtinąjį stažą, ir apdraustųjų vidutinių mėnesio draudžiamųjų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos socialinio draudimo įmokos, santykis 2018 m. bus 43 proc. arba 3 procentinio punkto didesnis nei 2017 m. laukiama.

Patvirtintos 2018 m. ligos socialinio draudimo išlaidos - 297,9 mln. Eur, t.y. 25,4 mln. Eur arba 9,3 proc. didesnės nei 2017 m. atitinkamos išlaidos. Šių išlaidų didėjimą sąlygoja naujos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo nuostatos bei didėjantis apdraustųjų sergamumas. Šios draudimo rūšies išlaidos sudaro 7,4 proc. visų išlaidų.

Lėšų, pervedamų į pensijų fondus, suma (pensijų fondams priskaičiuota 2 proc. pensijų socialinio draudimo įmokų suma) - 189,5 mln. Eur, t. y. 4,7 proc. visų išlaidų. Sutartis su pensijų kaupimo bendrovėmis bus sudarę apie 1302,0 tūkst. žmonių arba 97,9 proc. apdraustųjų visomis socialinio draudimo rūšimis. Lėšos, pervedamos į pensijų fondus, didėja 9,0 proc. arba 15,6 mln. Eur.

Patvirtintos veiklos sąnaudos 2018 m. - 76 396 tūkst. Eur, t.y. 115,6 mln. Eur arba 60,2 proc. mažesnės nei laukiama 2017 m. Šių išlaidų sumažėjimą sąlygoja Fondo biudžeto sukauptos skolos perdavimas Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui.

Prognozuojama, kad 2017 m. pabaigoje Fondo negrąžintų skolintų lėšų suma bus 3,7 mlrd. Eur. Ši sukaupta skolintų lėšų suma 2017 m. pabaigoje bus perduota Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui.

2017 m. gruodžio 19 d. priimtas Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 4 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-902. Šiuo įstatymu yra patikslinamos Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalies nuostatos, nustatant, kad be kitų asmenų, visų rūšių socialiniu draudimu draudžiami ir asmenys, nurodyti Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatyme bei Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos įstatyme.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2017 m. gruodžio 29 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalis įsigalioja 2018 m. sausio 1 d. Įstatymo 1 straipsnio 2 dalis įsigalios 2019 m. sausio 1 d.

2017 m. gruodžio 19 d. Seimo priėmė Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 6 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-929, kuriuo patikslintos nuostatos dėl asmenų, slaugančių namuose neįgaliuosius, draudimo valstybės lėšomis nuo 2018 m. sausio 1 d., atsižvelgiant į galiojusias iki 2017 m. gruodžio 31 d. Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nuostatas.

Pagal įstatymą vienas iš neįgalaus asmens tėvų, (įtėvių), globėjų ar rūpintojų, slaugančių namuose neįgalų asmenį, kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, draudžiami

pensijų socialiniu draudimu valstybės lėšomis tik tuo atveju, jeigu negauna jiems patiems priklausančios valstybinės socialinio draudimo pensijos, išskyrus valstybinę socialinio draudimo našlių (maitintojo netekimo) pensiją, valstybinės pensijos, šalpos pensijos, socialinės pensijos arba šalpos pensijos už invalidų slaugą namuose.

2018 m. sausio 12 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos profesinių pensijų kaupimo įstatymo Nr. X-745 2, 18, 30 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymą Nr. XIII-985. Lietuvos Respublikos profesinių pensijų kaupimo įstatymo Nr. X-745 2, 18, 30 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo pataisos buvo parengtos siekiant į nacionalinę teisę perkelti 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/50/ES dėl būtiniausių reikalavimų darbuotojų judumui tarp valstybių narių didinti gerinant teisių į papildomą pensiją įgijimą ir išsaugojimą. Įstatymo tikslas suderinti – Lietuvos Respublikos profesinių pensijų kaupimo įstatymo nuostatas su Direktyva, numatančia palankesnes darbuotojų judumo tarp valstybių narių sąlygas, gerinant pensijų sistemų dalyvių teisių į papildomą pensiją įgijimą ir išsaugojimą. Įstatymu įvirtinama darbuotojų, neišbuvusių minimalaus dalyvavimo profesinių pensijų fonde laikotarpio, teisė į profesinių pensijų fonde jų vardu darbdavio sumokėtas įmokas arba investicijų iš šių įmokų vertę.

Įstatymas įsigalioja 2018 m. gegužės 21 d.

Seimo III (rudens) sesijoje Seimas priėmė eilę įstatymų, kuriais siekiama efektyvesnės užimtumo politikos.

2017 m. gruodžio 5 d. Seime priimtas Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 11 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-835. Priimto įstatymo tikslas – užtikrinti nedarbo socialinio draudimo stažą turintiems asmenims, teritorinėje darbo biržoje registruotiems bedarbiais, pradėjusiems studijuoti aukštojoje mokykloje pagal nuolatinės formos studijų programas arba mokytis pagal bendrojo ugdymo arba formaliojo profesinio mokymo programas, baigus ar dėl tam tikrų priežasčių nutraukus mokslus ir pakartotinai įsiregistravus teritorinėje darbo biržoje, atnaujinti nutrauktos nedarbo socialinio draudimo išmokos mokėjimą nuo bedarbio statuso atnaujinimo dienos, tokiu būdu nepaliekant jų be pragyvenimo šaltinio ieškant toliau darbo.

2017 m. gruodžio 14 d. kartu su Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 pakeitimo įstatymu Nr. XIII-888 Seimas priėmė Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 III skyriaus pirmojo skirsnio pavadinimo ir 12, 20, 36, 37 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 12¹ straipsniu įstatymą Nr. XIII-890. Juo sudaryta galimybė darbo ieškantiems užimtiems asmenims, registruotiems teritorinėje darbo biržoje, dalyvauti profesiniame mokyme ir įgyti reikiamą kvalifikaciją arba kompetenciją, kas padėtų šiems asmenims labiau įsitvirtinti darbo rinkoje ir netapti bedarbiais. Užimtam asmeniui būtų finansuojamos tik profesinio mokymo paslaugos. Siekiant išvengti piktnaudžiavimo šia teise, numatyta, kad užimtam asmeniui profesinis mokymas būtų organizuojamas tik tuomet, kai jis planuoja įsidarbinti ne pas tą patį darbdavį, su kuriuo jį sieja darbo santykiai. Sudarant profesinio mokymo sutartį, bus numatyta sąlyga, kad užimtas asmuo turės įsidarbinti pas kitą darbdavį per 6 mėnesius nuo profesinio mokymo baigimo. Kitaip – turės būti grąžintos profesiniam mokymui skirtos lėšos. Papildomai numatyta, kad užimtam asmeniui, kuris

nori persikvalifikuoti ir pakeisti darbdavį, persikvalifikavimo metu praradus darbą, bus mokama stipendija bei kompensuojamos kelionės ir apgyvendinimo išlaidos kaip ir bedarbiams.

2017 m. gruodžio 21 d. Seime priimtas Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 13, 16, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 35, 37, 38, 39, 39¹, 40, 41, 42, 44, 45, 47, 48 ir 49 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-941 ir jį lydintys įstatymai: Socialinių įmonių įstatymo Nr. IX-2251 4, 6, 7, 14 ir 26 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-942, Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 44, 44¹, 45, 57, 58, 60, 62, 62¹, 101, 105 ir 106 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-943, Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės darbuotojų papildomų užimtumo ir socialinių garantijų įstatymo Nr. IX-1541 4 ir 5 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-944, Nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 5, 6, 8, 10 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-945, Darbo kodekso 63 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-946, Valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 6, 27 ir 37 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-947, Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 5 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-948, Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 8, 10 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-949, Paramos mirties atveju įstatymo Nr. I-348 5 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-950, Išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 1 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-951, Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 9 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-952, Sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 6 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-953, Administracinių nusižengimų kodekso 573 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-954, Švietimo įstatymo Nr. I-1489 26 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-955, Probacijos įstatymo Nr. XI-1860 6, 14 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-956, Statistikos įstatymo Nr. I-270 12 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-957, Regioninės plėtros įstatymo Nr. VIII-1889 15 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-958, Įmonių bankroto įstatymo Nr. IX-216 11⁴, 13, 19 ir 32 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-959, Baudžiamojo kodekso 48 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-960, Profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-888 1 ir 2 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-986 (priimtas 2018 m. sausio 12 d.).

Priimdamas Vyriausybės teiktus Užimtumo įstatymo pakeitimus, Seimas apsisprendė optimizuoti Lietuvos darbo biržos ir teritorinių darbo biržų veiklą, siekiant efektyvaus užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių biudžetinių įstaigų valdymo bei aukštos šių įstaigų teikiamų darbo rinkos paslaugų bei įgyvendinamų užimtumo rėmimo priemonių kokybės darbo ieškantiems asmenims ir darbdaviams. Lietuvos darbo birža ir teritorinės darbo biržos bus pertvarkytos į Užimtumo tarnybą, kuri savo darbą pradės nuo 2018 m. spalio 1 d. Įgyvendinus pertvarką, tikimasi šių rezultatų:

- bus įsteigtas skambučių centras (paslaugų teikimas klientams telefonu);
- optimizavus darbuotojų krūvius, daugiau laiko bus skiriama darbo ieškančio asmens lūkesčių identifikavimui ir patenkinimui, dėl ko teikiamos paslaugos bus kokybiškesnės; surandamas kiekvieno darbo ieškančio asmens lūkesčius ir galimybes atitinkantis darbas;
- vyks profesionalios darbuotojų atrankos;
- regionuose bus kuriamos papildomos darbo vietos (iš viso 60 naujų); įkurto skambučių centro, kuris teiks paslaugas klientams telefonu, visos darbo vietos bus regionuose;
- visos sistemos etatų skaičius bus sumažintas 10 proc.

2017 m. rudens sesijos metu buvo priimti įstatymai, susiję su darbo apmokėjimo sistema.

2017 m. lapkričio 11 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1012 1 ir 14 straipsnių pakeitimo ir papildymo X¹ skyriumi įstatymą Nr. XIII-715.

Įstatymu siekiama įgyvendinti Konstitucinio Teismo 2015 m. rugsėjo 29 d. nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 68 straipsnio 3 dalies ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. liepos 8 d. nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ ir tokiu būdu esmines darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygas ir jiems taikytinas su darbu užsienyje susijusias socialines garantijas įtvirtinti Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos įstatyme, o ne Vyriausybės nutarime.

Priimtose įstatymo pataisose yra reglamentuotos Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių, Lietuvos Respublikos atstovybių prie tarptautinių organizacijų, konsulinių įstaigų ir specialiųjų misijų darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, t. y. administratorių, raštvedžių, sekretorių, specialiųjų kurjerių, ūkvedžių, vairuotojų, vyresniųjų specialiųjų kurjerių, valytojų, kiemsargių, darbo apmokėjimo sąlygos ir socialinės garantijos, atsižvelgiant į valstybės, kurioje dirbama, pragyvenimo lygį bei vidutinį mėnesinį atlyginimą.

2018 m. sausio 1 d. aukščiau minėtų darbuotojų darbo užmokestis ir socialinės garantijos buvo nustatomos vadovaujantis Vyriausybės 1999 m. lapkričio 5 d. nutarimu Nr. 1235 „Dėl Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos veiklos“.

2017 m. lapkričio 16 d. priimtas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-198 2, 3, 4 ir 5 priedų pakeitimo Nr. XIII-745.

Šiuo įstatymu yra patikslinami Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo 2, 3, 4 ir 5 prieduose numatyti minimalieji pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai siekiant, kad, nuo 2018 m. sausio 1 d. nustačius 400 eurų minimalią mėnesinę algą (toliau – MMA) ir 132 eurų darbo apmokėjimo bazinį dydį, jų dydžiai eurai nebūtų mažesni už nustatytą MMA ir atitiktų Lietuvos Respublikos darbo kodekso 141 straipsnio 2 dalies nuostatas, kad minimalusis darbo užmokestis – mažiausias leidžiamas atlygis už nekvalifikuotą darbą.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2018 m. sausio 1 d.

2017 m. gruodžio 7 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo Nr. IX-1768 6 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-855. Šiuo įstatymo 6 straipsnio pakeitimu Darbo inspekcija yra įpareigojama konsultuoti darbuotojus profesinių sąjungų steigimo klausimais.

Profesinės sąjungos Lietuvoje yra steigiamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu bei specialiuoju Lietuvos Respublikos profesinių sąjungų įstatymu. Juridinio asmens steigimo procedūra nėra paprasta, neretai tenka pasinaudoti profesionalių teisininkų paslaugomis, o tai reiškia papildomas išlaidas profsąjungos kūrėjams. Šiuo metu nėra tokios įstaigos, kuri

neatlygintinai teiktų pagalbą asmenims, siekiantiems įsteigti profesinę sąjungą, todėl Darbo inspekcijos teisininkų pagalba būtų labai reikalinga.

2016 m. Statistikos departamento duomenimis dirbančiųjų buvo 1247342, profesinių sąjungų narių – 91500. Tai sudaro tik 7,34 proc. dirbančiųjų.

2017 m. gruodžio 7 d. Seime priimtas Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų bei valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2018 metais, įstatymas XIII-838, kuriuo nustatytas šiais metais taikomas 132,5 euro pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis (2017 m. šis dydis siekė 130,5 euro).

2017 m. gruodžio 19 d. priimtas Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 2, 3 straipsnių ir priedėlio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-939. Šis įstatymas – lydintysis Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo Nr. VIII-1649 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-938 įstatymas. Juo siekiama suderinti nuostatas ir sąvokas, kad Specialiųjų tyrimų tarnybos atlyginimų (bei su tai susijusių nuostatų) reglamentavimas būtų įteisintas viename įstatyme – Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatyme.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2018 m. sausio 1 d.

2.2. EUROPOS SĄJUNGOS (ES) REIKALŲ SVARSTYMAS IR SPRENDIMAS

2017 m. rugsėjo 13 d. posėdyje kaip specializuotas Socialinių reikalų ir darbo komitetas (toliau – Komitetas), apsvaustęs Europos Komisijos (toliau – EK) **rekomendaciją** dėl Tarybos rekomendacijos „**Dėl 2017 m. Lietuvos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2017 m. Lietuvos stabilumo programos**“ (Nr. KOM(2017)514 galutinis) (Nr. ES-17-103), pritarė Vyriausybės pateiktai Lietuvos Respublikos (toliau – LR) pozicijai.

Tai EK pateiktos 2017 m. atskiroms ES valstybėms narėms (toliau – valstybėms narėms) skirtos rekomendacijos, kuriose atskiroms valstybėms narėms išdėstytos ateinančių 12–18 mėn. ekonominės politikos gairės. EK paragino valstybes nares pasinaudoti galimybe sustiprinti savo ekonomikos pagrindus įgyvendinant bendrai Europos lygmeniu nustatytus ekonominius ir socialinius prioritetus: skatinti investicijas, vykdyti struktūrines reformas ir užtikrinti atsakingą fiskalinę politiką. Valstybės narės turės atsižvelgti į rekomendacijas formuodamos savo 2017–2018 m. nacionalinę ekonominę ir biudžeto politiką ir taip jas įgyvendinti. EK rekomendacijoje Tarybos rekomendacijai dėl 2017 m. Lietuvos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2017 m. Lietuvos stabilumo programos pažymima, kad siekiant apriboti spaudimą, kurį viešiesiems finansams sukels išlaidos pensijoms, svarbu pensijų išmokas susieti su vidutine tikėtina gyvenimo trukme; didelė žmonių, kuriems gresia skurdas arba socialinė atskirtis, dalis ir didėjanti pajamų nelygybė tebėra svarbūs iššūkiai Lietuvai. Minimalios socialinės apsaugos sistema šio uždavinio veiksmingai nesprenžia, nes išlaidos socialinei apsaugai yra nedidelės. Kova su skurdu ir socialine atskirtimi yra vienas svarbiausių klausimų Vyriausybės darbotvarkėje. Teisės aktuose dėl naujojo socialinio modelio numatyta didinti nedarbo išmokų aprėptį ir adekvatumą, taip pat vyksta diskusijos socialinės paramos adekvatumo didinimo klausimais. Spręsdama pagyvenusių žmonių skurdo problemą, 2016 m. Lietuva savo pensijų teisės aktus papildė indeksavimo mechanizmu, kuris gali

būti naudojamas pensijų adekvatumui padidinti; mažos ir vidutinės kvalifikacijos asmenų nedarbo lygis vis dar aukštesnis už ES vidurkį. Aukštas neįgalųjų skurdo lygis iš dalies susijęs su jų menka integracija darbo rinkoje. Lietuvos aktyvios darbo rinkos politikos priemonių vaidmuo padedant žmonėms vėl patekti į darbo rinką šiuo metu yra ribotas. Lietuva turi dar nemažai nuveikti, kad jos darbo rinka taptų įtraukesnė. Neseniai priimtu Užimtumo įstatymu galima pagerinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių teikimą; vis dar žemas suaugusiųjų mokymosi lygis Lietuvoje mažina darbo rinkos reformų veiksmingumą ir trukdo ugdyti kvalifikuotesnę darbo jėgą; kita.

Atsižvelgdama į tai, EK rekomenduoja Lietuvai 2017–2018 m. taikyti veiksmingas aktyvios darbo rinkos politikos priemones ir skatinti suaugusiųjų mokymąsi ir taip spręsti kvalifikuotų darbuotojų trūkumo problemas, padidinti minimalios socialinės apsaugos sistemos adekvatumą ir kita.

2017 m. rugsėjo 20 d. posėdyje apsvarstęs EK **diskusijoms skirtą dokumentą „Dėl socialinio Europos aspekto“** (Nr. KOM(2017)206 galutinis) (Nr. ES-17-71), Komitetas pasiūlė papildyti Vyriausybės pateiktą LR poziciją, pasisakant už vieną iš šios iniciatyvos scenarijų – ES27 bendromis jėgomis stiprinti socialinį Europos aspektą. Komitetas jau buvo pasisakęs už aktyvesnių derybų pagal Baltosios knygos dėl Europos ateities penktąjį scenarijų pradėjimą. Komiteto nuomone, šio scenarijaus įgyvendinimo rezultatais naudotųsi daugiausiai ES gyventojų. Tai ypač aktualu tokioms ES valstybėms narėms kaip Lietuva, kurios, palyginus neseniai įstojusios į ES, vis dar susiduria su struktūrinėmis skurdo ir nelygybės problemomis. Didesnes pastangas reikėtų skirti ne tiek socialinės ir užimtumo politikos rodikliams suvienodinti, kiek nelygybei mažinti.

Šis dokumentas papildė EK paskelbtą Baltąją knygą dėl ES ateities. Juo kviečiama į diskusijas, koks ES vaidmuo ateityje turėtų būti socialinėje politikoje. Pateikiami trys scenarijai Europai, kaip galėtų būti vykdoma ES socialinė politika ateityje: plėtojant socialinį aspektą apsiriboti laisvu judėjimu; šalys, kurios norės, gali nuspręsti socialinėje srityje nuveikti daugiau; ES27 bendromis jėgomis stiprinti socialinį Europos aspektą (t.y. teisės aktais būtų nustatyti ne tik būtiniausi standartai, bet ir kai kuriose srityse būtų visiškai suderintos visos Sąjungos piliečių teisės, įvedami svarbiausių parametru privalomieji lyginamieji standartai, atsirastų naujų ir daugiau europinių iniciatyvų (remiantis Jaunimo garantijų iniciatyva būtų galima parengti ES lėšomis remiamą Vaiko garantijų iniciatyvą).

Tame pačiame posėdyje apsvarstęs EK **komunikatą** Europos Parlamentui (toliau – EP), Tarybai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui (toliau – EESRK) ir Regionų komitetui (toliau – RK) **„Dėl Europos socialinių teisių ramsčio sukūrimo“** (Nr. KOM(2017)250 galutinis) (Nr. ES-17-62), Komitetas pritarė Vyriausybės pateiktai LR pozicijai.

Komunikate pristatoma ramsčio iniciatyvos kūrimo raida (nuo 2015 m. rugsėjo). Jame akcentuojama, jog Europos socialinių teisių ramsčiu (toliau – ESTR) nustatomi konkretūs principai ir teisės, kurie bus toliau konkretinami ES ir nacionaliniu lygmenimis. Šiuo metu nusibrėžta bendra veiklos kryptis siekiant lygių galimybių ir galimybių įsidarbinti, sąžiningų darbo sąlygų bei socialinės apsaugos ir įtraukties. Kaip teigiama, tolesnių veiksmų strategijoje daugiausia dėmesio bus skiriama jau įtvirtintų teisių įgyvendinimo užtikrinimui. Kartu su šiuo komunikatu pristatomos įvairios teisėkūros ir ne teisėkūros iniciatyvos, susijusios su profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra, darbuotojų informavimu, galimybėmis naudotis socialine apsauga ir darbo laiku. ESTR dokumento tekstą papildė EK tarnybų darbinis dokumentas, kuriame visi šie principai ir teisės

išaiškinami išsamiau. Be to, nustatyta socialinių rodiklių suvestinė, skirta vietoje daromai pažangai stebėti. Ji leis stebėti tendencijas ir rezultatus įvairiose šalyse ir teikti informaciją, turinčią politinės reikšmės vykdant Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą. Už ramsčio įgyvendinimą visų pirma bus atsakingos pačios valstybės narės, o Europiniu lygmeniu bus pasitelktos visos turimos priemonės (jau esamų teisės aktų vykdymo užtikrinimas, atnaujinimas, gairės ir rekomendacijos, finansinė parama iš įvairių ES fondų, europinis socialinis dialogas).

Tame pačiame posėdyje apsvaustės EK **pasiūlymą dėl „Tarpinstitucinės deklaracijos dėl Europos socialinių teisių ramsčio sukūrimo“** (Nr. KOM(2017)251 galutinis) (Nr. ES-17-63), Komitetas pritarė Vyriausybės pateiktai LR pozicijai.

Pasiūlyme pabrėžiama, jog EP paragino sukurti tvirtą ESTR, kuris sustiprintų socialines teises, darytų teigiamą poveikį žmonių gyvenimui. Europos Vadovų Taryba akcentavo, kad ekonominio ir socialinio nestabilumo šalinimas yra prioritetas ir paragino sukurti perspektyvią ateitį visiems, apsaugoti mūsų gyvenimo būdą ir suteikti geresnių galimybių jaunimui. Romos darbotvarkėje 27 valstybės narės įsipareigojo kurti socialinę Europą, kuri grindžiama tvaraus ekonomikos augimo ir ekonominės bei socialinės pažangos skatinimu, taip pat sanglaudos ir konvergencijos principais, kartu išlaikant vidaus rinkos vientisumą. ESTRu nustatomos gairės, padėsiančios veiksmingai siekti užimtumo ir socialinių rezultatų sprendžiant dabartines ir ateityje kilsiančias problemas – tiesioginis jų tikslas yra patenkinti pagrindinius žmonių poreikius ir užtikrinti geresnį socialinių teisių įtvirtinimą ir įgyvendinimą. Įvardijami 20 principų, suskirstytų į tris skyrius: lygios galimybės ir galimybė įsidarbinti (švietimas, mokymas ir mokymasis visą gyvenimą; lyčių lygybė; lygios galimybės; aktyvus užimtumo rėmimas), tinkamos darbo sąlygos (saugus ir lankstus užimtumas; darbo užmokestis; informavimas apie įdarbinimo sąlygas ir apsauga atleidimo atveju; socialinis dialogas ir darbuotojų įtraukimas; profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra; sveika, saugi ir pritaikyta darbo aplinka ir duomenų apsauga), socialinė apsauga ir įtrauktis (vaikų priežiūra ir parama vaikams; socialinė apsauga; bedarbio pašalpos; minimalios pajamos; senatvės pajamos ir pensijos; sveikatos priežiūra; neįgaliųjų įtrauktis; ilgalaikė priežiūra; būstas ir parama benamiams; galimybė naudotis pagrindinėmis paslaugomis). 2017 m. lapkričio 8 d. ES Taryba, EK ir EP pasirašė Tarpinstitucinę deklaraciją dėl Europos socialinių teisių ramsčio sukūrimo.

Tame pačiame posėdyje apsvaustės EK **diskusijoms skirtą dokumentą „Dėl globalizacijos suvaldymo“** (Nr. KOM(2017)240 galutinis) (Nr. ES-17-72), Komitetas pritarė Vyriausybės pateiktai LR pozicijai.

Baltąja knyga dėl Europos ateities pradėtos visapusiškos diskusijos apie 27 valstybių narių ES ateitį. Norėdama toliau prie jų prisidėti, EK parengė penkis diskusijoms skirtus dokumentus aktualiausiomis temomis, nuo kurių priklausys ES veiklos kryptis artimiausioje ateityje. Tai antrasis šio diskusijų ciklo dokumentas, skirtas paskatinti diskusiją, kaip geriau suvaldyti globalizaciją ir reaguoti į atsiveriančias galimybes bei iššūkius.

Tame pačiame posėdyje apsvaustės EK **diskusijoms skirtą dokumentą „Dėl ekonominės ir pinigų sąjungos ateities“** (Nr. KOM(2017)291 galutinis) (Nr. ES-17-82), Komitetas pritarė Vyriausybės pateiktai LR pozicijai.

Šiuo dokumentu tikėtasi paskatinti diskusijas dėl Ekonominės ir pinigų sąjungos (toliau – EPS) ateities. Jame pateikiami konkretūs žingsniai, kurių reikėtų imtis iki 2019 m. vykšančių EP rinkimų

ir pasiūlymai dėl tolesnės EPS architektūros. Dokumente pasiūlytos trumpojo (2017 – 2019 m.) ir vidutinio (2020 – 2025 m.) laikotarpio priemonės apima tris sritis: finansinę sąjungą, ekonominę ir fiskalinę sąjungą bei demokratinę atskaitomybę. Kuriant finansinę sąjungą iki 2019 m. siūloma sutarti dėl rizikos mažinimo priemonių finansų sektoriuje, Bendro pertvarkymo fondo fiskalinio stabilumo priemonės ir Europos indėlių draudimo sistemos, kapitalo rinkų sąjungos ir kt. Po 2019 m. EK siūlo svarstyti tokias papildomas priemones kaip Europos saugų turtą (tai finansinės priemonės, užtikrinančios patikimą ir patrauklų vertės saugojimą) ir vyriausybės obligacijų reguliavimo tvarkos keitimas. Kuriant EPS siūloma glaudžiau koordinuoti euro zonos šalių ekonomines politikas stiprinant Europos semestrą, nustatyti konvergencijos standartus, siekti stipresnio ryšio tarp naujosios Daugiametės finansinės programos (toliau – DFP) ir euro zonos prioritetų, stiprinti techninės pagalbos teikimą valstybėms narėms. Vidutiniu laikotarpiu po 2019 m. siūloma sukurti euro zonos makroekonominio stabilizavimo funkciją (ji galėtų apimti nedarbo draudimo sistemą, investicijų apsaugos sistemą ir juodos dienos fondą). Taip pat ilgesniuoju laikotarpiu galėtų būti svarstoma euro zonos biudžeto sukūrimo galimybė, supaprastinamos Stabilumo ir augimo pakte numatytos fiskalinės taisyklės. Stiprinant demokratinę atskaitomybę, trumpuoju laikotarpiu siūloma labiau formalizuoti dialogą su EP ir stiprinti nacionalinių parlamentų vaidmenį, siekti pažangos dėl vieningo euro zonos išorinio atstovavimo. Ilgojo laikotarpio priemonės apima nuolatinio Euro grupės pirmininko pareigybės įkūrimą, Euro grupės virtimą formaliu tarybos formatu, tarpvyriausybinių susitarimų integravimą į ES teisę, euro zonos išdo įsteigimą, Europos valiutos fondo įkūrimą Europos stabilumo mechanizmo pagrindu.

Tame pačiame 2017 m. rugsėjo 20 d. posėdyje Komitetas apsvairstė EK **ataskaitą** EP, Tarybai ir EESRK „**Direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų įgyvendinimo valstybėse narėse ataskaita**“ (Nr. KOM(2017)254 galutinis) (Nr. ES-17-66).

Ataskaitoje apžvelgiama, kaip valstybės narės įgyvendina Direktyvą 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (toliau – Darbo laiko direktyva), ir aptariami svarbiausi klausimai bei problemos. Apskritai daugumai ES darbuotojų taikomos ES teisės aktus atitinkančios darbo laiko taisyklės. Daugeliu atvejų nacionalinėmis taisyklėmis suteikiama geresnė apsauga negu ta, kuri privaloma pagal Darbo laiko direktyvą. Valstybių narių teisės aktai vis labiau atitinka direktyvos reikalavimus. Pavyzdžiui, daugelis valstybių narių iš dalies pakeitė savo teisės aktus dėl kasmetinių atostogų, ypač dėl teisės į kasmetines atostogas įgijimo ir jų perkėlimo nuostatų tiems žmonėms, kurie išeina laikinojo nedarbingumo atostogų arba motinystės (ar vaiko priežiūros) atostogų. Be to, kelios valstybės iš dalies pakeitė savo teisės aktus dėl konkrečių darbuotojų grupių maksimalaus darbo laiko. 2010 m. EK atlikta analizė parodė, kad daug valstybių narių priėmė nukrypti leidžiančią nuostatą, kuria darbuotojams leista atsisakyti maksimalaus darbo laiko apribojimo. Nuo tada padėtis nepakito, šią nukrypti leidžiančią nuostatą priėmė dar dvi valstybės narės – Kroatija ir Austrija. Šioje ataskaitoje taip pat pranešama, kad tebėra problemų įgyvendinant svarbias direktyvos nuostatas, kaip jas išaiškino Teisingumo Teismas. Labiausiai paplitusi problema yra ta, kad į nacionalinę teisę netinkamai perkeliamas reikalavimas suteikti kompensuojamąjį poilsį, kai sutrumpinamas arba atidedamas minimalus poilsio laikas. Yra ir kitų, nors ir ne tokių dažnų, problemų, susijusių su tuo, ar budėjimo laikas pripažįstamas darbo laiku, su maksimalaus darbo laiko apribojimais konkrečių grupių darbuotojams (daugiausia sveikatos priežiūros personalui ir ginkluotosioms pajėgoms) ir su naktimis dirbančių darbuotojų darbo laiko apribojimais. Be to, keliose valstybėse narėse yra problemų, susijusių su taisyklėmis dėl teisės į kasmetines atostogas

įgijimo per pirmus metus po įsidarbinimo ir dėl darbuotojo teisės pakankamai ilgai išlaikyti įgytas teises į atostogas tada, kai kasmetinės atostogos sutampa su laikinojo nedarbingumo atostogomis.

2017 m. rugsėjo 20 d. posėdyje Komitetas taip pat apsvarstė EK **pasiūlymą „Dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiami Reglamente (EB) Nr. 561/2006 nustatyti būtiniausi reikalavimai dėl maksimalios kasdienio bei kassavaitinio vairavimo trukmės, minimalių pertraukų ir kasdienio bei kassavaitinio poilsio laikotarpių ir Reglamente (ES) Nr. 165/2014 nustatyti reikalavimai dėl vietos nustatymo tachografais“** (Nr. KOM(2017)277 galutinis) (Nr. ES-17-85) ir EK **pasiūlymą „Dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/22/EB nuostatos dėl vykdymo užtikrinimo reikalavimų ir nustatomos konkrečios su Direktyva 96/71/EB ir Direktyva 2014/67/ES susijusios kelių transporto vairuotojų komandiravimo taisyklės“** (Nr. KOM(2017)278 galutinis) (Nr. ES-17-86).

Komitetas nusprendė pritarti abiemis pasiūlymams ir pasiūlė atitinkamai pakeisti Vyriausybės pateiktas LR pozicijas (LR pozicija – nepritari pasiūlymams).

Vairavimo trukmės reglamentu nustatoma vairuotojų vairavimo trukmė ir poilsio laikas, būtiniausi reikalavimai dėl maksimalios kasdienės ir kassavaitinės vairavimo trukmės, minimalių pertraukų ir kasdienio bei kassavaitinio poilsio laikotarpių. Juo taip pat reikalaujama, kad pagrindinė priemonė tikrinant, ar laikomasi tų reikalavimų, būtų tachografas. Tachografų naudojimą reglamentuoja Tachografų reglamentas. Šiuo pasiūlymu dėl reglamento siekiama pašalinti nustatytus Vairavimo trukmės reglamento ir Tachografų reglamento trūkumus ir padėti pagerinti sektoriaus darbo ir verslo sąlygas.

Pagrindinis pasiūlymu dėl direktyvos tikslas – užtikrinti pusiausvyrą tarp vairuotojų tinkamų darbo sąlygų ir veiklos vykdytojų laisvės teikti tarpvalstybines paslaugas, todėl pasiūlymu iš dalies keičiama Direktyva 2006/22/EB ir nustatomos konkrečiai šiam sektoriui skirtos taisyklės dėl darbuotojų komandiravimo, susijusios su direktyvomis 96/71/EB ir 2014/67/ES.

2017 m. spalio 25 d. kaip specializuotas Komitetas apsvarstė EK **komunikatą EP, Tarybai, EESRK ir RK „Dėl Europos migracijos darbotvarkės įgyvendinimo“** (Nr. KOM(2017)558 galutinis) (Nr. ES-17-127).

Šiame komunikate EK apžvelgė 2015 m. patvirtintos Europos migracijos darbotvarkės įgyvendinimo pažangą ir nustatė, kokių tolesnių veiksmų reikėtų imtis, kad būtų užpildytos stipresnės, teisingesnės ir veiksmingesnės ES migracijos bei prieglobsčio politikos spragos. Remdamasi padaryta pažanga, EK pristatė įvairių naujų iniciatyvų svarbiausiose srityse: naują perkėlimo į ES programą, skirtą bent 50 000 pabėgėlių, bandomuosius teisėtus migracijos projektus, kuriuos EK gali padėti finansuoti ir koordinuoti, ir naujas priemones, kuriomis siekiama padaryti ES grąžinimo politiką veiksmingesnę. EK taip pat paragino valstybes nares skubiai daryti pažangą vykdant bendrą Europos prieglobsčio sistemos reformą ir toliau stengtis bendradarbiauti su migrantų kilmės ir tranzito šalimis, visų pirma teikti papildomus įnašus į ES skubios pagalbos Afrikai patikos fondą. Atlikus Europos migracijos darbotvarkės laikotarpio vidurio peržiūrą matyti, kad per paskutinius dvejus metus ES migracijos valdymas padėjo mažinti neteisėtus migracijos paskatas, stiprinti mūsų išorės sienų apsaugą, vykdyti mūsų pareigą padėti pabėgėliams ir gerinti teisėtus atvykimo į Europą būdus. Remiantis šiais rezultatais ir atsižvelgiant į tai, kad migracijos spaudimas Europoje tebėra didelis, dabar būtina išlaikyti veiksmų tempą, intensyviau kurti stabilesnius ir

struktūriškesnius sprendimus ir būti nuolat pasirengus reaguoti į nenumatytus atvejus. Naują migracijos politikos suformavimas yra vienas iš dešimties EK politinėse gairėse nustatytų prioritetų.

2017 m. gruodžio 6 d. kaip specializuotas Komitetas apsvarstė EK **komunikatą** EP, Tarybai, EESRK ir Regionų komitetui „**2018 m. Komisijos darbo programa. Vieningesnės, stipresnės ir demokratiškesnės Sąjungos darbotvarkė**“ (Nr. KOM(2017)650(2) galutinis) (Nr. ES-17-138).

Įvertinęs komunikate pateiktus pasiūlymus ir 2018 metais Lietuvai aktualiausių ES darbotvarkės klausimų sąvadą, patvirtintą 2017 m. lapkričio 29 d. Vyriausybės pasitarime, Komitetas pasiūlė Europos reikalų komitetui ir Užsienio reikalų komitetui labai aktualių ES teisės aktų kategorijoms priskirti du ES pasiūlymus ar teisės aktus, aktualių kategorijai – vieną, paskyrė komiteto narius G. Skaistę ir T. Tomiliną, atsakingus už dalyvavimą pozicijos rengimo ir derinimo procese, taip pat priėmė sprendimą dėl tikslingumo svarstyti šių pasiūlymų ar teisės aktų atitikimą subsidiarumo principui. Labai aktualiai ES teisės aktų kategorijai Komitetas priskyrė „Socialinio teisingumo dokumentų rinkinį“ ir „Ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“ (abiejų subsidiarumą svarstyti), o aktualiai - „Tvarią Europos ateitį“ (iniciatyva teiktina žvelgiant į 2025 m. perspektyvą) (subsidiarumo nesvarstyti). Komitetas taip pat pateikė Seimo Europos reikalų ir Užsienio reikalų komitetams informaciją apie Lietuvos Respublikos Seimo prioritetų, kuriuos, apsvarstęs 2014, 2015, 2016 ir 2017 metų EK darbo programas, savo išvadose yra išskyręs komitetas, svarstymo stebėsenos rezultatus.

EK darbo programoje nurodo planuojamus 2018 m. veiksmus: pristatyti 26 naujas iniciatyvas, atšaukti 15 dar nepriimtų tikslo nebeatitinkančių pasiūlymų, peržiūrėti 15 galiojančių teisės aktų pagal reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT). Be to, įvardinti 66 svarstomi prioritetiniai pasiūlymai, kuriems reikia greito EP ir Tarybos patvirtinimo. Darbo programa iki politinio ciklo pabaigos siekiama įgyvendinti dešimt EK pirmininko J. C. Juncker paskelbtų politinių prioritetų: skatinti darbo vietų kūrimą, ekonomikos augimą ir investicijas, kurti bendrąją skaitmeninę rinką ir Energetikos sąjungą, kovoti su klimato kaita, gilinti vidaus rinką, stiprinti Ekonominę ir pinigų sąjungą, plėtoti prekybos politiką, stiprinti teisinę valstybę, vystyti migracijos politiką, didinti ES vaidmenį pasaulyje, formuoti demokratiškesnę ES. EK pabrėžia, kad 80 proc. pasiūlymų, numatytų politiniuose prioritetuose jau buvo pateikta, o dabar teikiami likusieji 20 procentų. Kartu pažymima, kad kai kurios ES institucijų veikimui gerinti skirtos iniciatyvos bus teikiamos žvelgiant į 2025 m.

2018 m. sausio 11 d. posėdyje kaip specializuotas Komitetas išnagrinėjo EK **komunikatą** EP, Tarybai, Europos centriniam bankui, EESRK, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „**2018 m. metinė augimo apžvalga**“ (Nr. KOM(2017)690 galutinis) (Nr. ES-17-164) ir EK ir Tarybos parengtą „**Bendros užimtumo ataskaitos projektą**“, pridedamą prie EK komunikato „2018 m. metinė augimo apžvalga“ (Nr. KOM(2017)674 galutinis) (Nr. ES-17-168) ir pritarė Vyriausybės pateiktai LR pozicijai.

EK 2018 m. metinėje augimo apžvalgoje pristatė savo požiūrį į kitų metų ES ekonominius ir socialinius prioritetus. Šiuo dokumentu pradedamas (aštuntasis) Europos semestras – ekonominės ir fiskalinės politikos koordinavimo ES ciklas, apimantis tris ekonominės politikos koordinavimo sritis: struktūrines reformas, daugiausia dėmesio skiriant ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo skatinimui pagal strategiją „Europa 2020“; fiskalinę politiką, kad būtų užtikrintas viešųjų finansų tvarumas pagal Stabilumo ir augimo paktą; perviršinio makroekonominio disbalanso prevenciją.

Konstatuojama, kad spartėjantis ekonomikos augimas viršija lūkesčius, nedarbas sumažėjo, atsigauna investicijos, gerėja viešųjų finansų būklė. Tuo pačiu pabrėžiamas poreikis valstybėms narėms tęsti struktūrines reformas bei baigti darbus, susijusius su Ekonominės ir pinigų sąjungos geresniu veikimu. Pažymėta, kad paskelbus ESRR, padėtas pamatas bendro požiūrio į socialinių teisių apsaugą ir plėtrą visoje ES konsolidacijai, kuri turėtų būti įgyvendinama visų valstybių narių vykdomomis priemonėmis. Remdamasi ankstesnėmis gairėmis ir atsižvelgdama į valstybių narių ekonomines situacijas, EK išskyrė kitų metų ES ekonominius ir socialinius prioritetus: didinti investicijas, tęsti struktūrines reformas, vykdyti atsakingą fiskalinę politiką. Šie prioritetai išliko tokie patys kaip ir praėjusiais metais.

2018 m. bendroje užimtumo ataskaitoje pirmą kartą aprašoma valstybių narių veikla ESTR srityje. Pažanga šioje srityje stebėseną grindžiama išsamia socialinių rodiklių suvestinės – pridedamos prie ESTR – analize. Šioje ataskaitoje apžvelgiamos pagrindinės darbo rinkos ir socialinės tendencijos ES, pateikiami svarbiausi ESTR rodiklių suvestinės analizės rezultatai bei išsamus svarbiausių rodiklių (įskaitant socialinių rodiklių suvestinės rodiklius) pagal šalis ir valstybių narių politikos, vykdytos pagal užimtumo politikos gaires, aprašas. Ekonomikos augimą, jau vykstantį visose valstybėse narėse, lydi nuolatinis darbo rinkos ir socialinės padėties gerėjimas. Jei užimtumo lygis kils tokiu pat greičiu, Europa 2020 užimtumo tikslas (75 proc.) bus nesunkiai pasiekiamas. Užimtumas euro zonoje – 70,9 proc. Augantis užimtumas sąlygojo nedarbo lygio mažėjimą, kuris siekia 7,5 proc. (8,9 proc. euro zonoje). Tai žemiausias lygis per pastaruosius metus. Užimtumas išaugo ir nedarbas sumažėjo gana daug, o BVP augimas buvo stabilus, bet gana kuklus. EK primena, jog padidėjęs našumas priklauso nuo investicijų, inovacijų, švietimo ir kvalifikuotos darbo jėgos. Gerėjančios darbo rinkos sąlygos turėjo įtakos geresnei namų ūkių finansinei situacijai. Tam daugiausiai įtakos turėjo užimtumo rodiklis, mažiau – atlyginimo augimo rodiklis. Gerėjanti namų ūkių finansinė situacija sumažino asmenų, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, skaičių (iki 23,5 proc. 2016 m). Tačiau pažanga, siekiant Europa 2020 tikslo – ištraukti bent 20 mln. asmenų iš skurdo, nepakankama.

Tame pačiame 2018 m. sausio 11 d. posėdyje kaip specializuotas apsvaustęs EK **pasiūlymą** dėl Tarybos sprendimo „**Dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių**“ (Nr. KOM(2017)677 galutinis) (Nr. ES-17-169), Komitetas pritarė Vyriausybės pateiktai LR pozicijai.

Valstybių narių užimtumo politikos gairės pirmą kartą bendrai priimtose 2010 m. pagal strategiją „Europa 2020“. Integruotos gairės iki 2014 m. nesikeitė. 2015 m. priimtose peržiūrėtos integruotos gairės. Šiomis gairėmis ne tik nustatoma valstybių narių politikos koordinavimo taikymo sritis ir kryptis, bet ir suteikiamas pagrindas konkrečioms šalims skirtoms rekomendacijoms atitinkamose srityse. Šiuo integruotų gairių rinkiniu prisidedama prie strategijos „Europa 2020“ taikant ekonominės politikos formavimą, grindžiamą investavimu, struktūrinėmis reformomis ir fiskaline atsakomybe. Peržiūrėtos valstybių narių užimtumo politikos gairės buvo iš dalies pakeistos, tekstą suderinant su ESTR, siekiant pagerinti Europos konkurencingumą ir sudaryti joje geresnes sąlygas investuoti, kurti darbo vietas ir stiprinti socialinę sanglaudą. Peržiūrėtos šios užimtumo gairės: darbo jėgos paklausos didinimas; darbo jėgos pasiūlos gerinimas: galimybės įsidarbinti, įgūdžiai ir kompetencija; darbo rinkų veikimo ir socialinio dialogo veiksmingumo gerinimas; lygių galimybių visiems skatinimas, socialinės įtraukties skatinimas ir kova su skurdu.

2.3. KOMITETO PARLAMENTINĖ KONTROLĖ

2017 m. rugsėjo 18 d. Komiteto iniciatyva surengtas pasitarimas dėl naujojo Darbo kodekso (DK) kai kurių nuostatų įgyvendinimo su šio teisės akto rengėjų atstovais bei ekspertais: Vilniaus universiteto Teisės fakulteto dekanu prof. Tomu Davuliu, socialinės apsaugos ir darbo viceministre Egle Radišauskienė, Valstybinės darbo inspekcijos vadovu Jonu Griciumi.

Pasitarimo metu aptarti klausimai dėl mokėjimo darbuotojams už darbą poilsio ir švenčių dienomis, viršvalandinį darbą (DK 144 straipsnis), komandiruočių metu (DK 107 straipsnis), tai pat aptartas klausimas dėl darbo sutarties nutraukimo apribojimų (DK 61 straipsnis).

Praktikoje pasitaiko atvejų, kuomet darbdaviai minėtuose DK straipsniuose esančias normas traktuoja skirtingai. Siekiant jų taikymo vienodumo bei aiškumo, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Valstybine darbo inspekcija (internetinė prieiga www.vdi.lt) įsipareigojo pateikti sistemiškai tikslų atitinkamų normų išaiškinimą.

2017 m. spalio 18 d. Socialinių reikalų ir darbo komiteto posėdyje buvo aptartas socialinių partnerių pasirašytas susitarimas dėl šalies pažangai būtinų reformų (toliau – Susitarimas).

Susitarimą pasirašę socialiniai partneriai, siekdami kelti gyvenimo lygį ir didinti darbo rinkos patrauklumą, patvirtino šiuos ilgalaikiai šalies pažangai pasiekti būtinus tikslus:

1. Viešojo sektoriaus efektyvumo didinimas ir viešųjų paslaugų kokybės gerinimas.
2. Socialinio dialogo stiprinimas ir socialinių partnerių kompetencijų ugdymas.
3. Švietimo ir mokslo kokybės, efektyvumo ir mokymosi visą gyvenimą užtikrinimas.
4. Mokesčių sistemos suderinamumo ir stabilumo užtikrinimas.
5. Šalies konkurencingumo didinimas.

Susitarime taip pat aptarti principai bei priemonės minėtų ilgalaikių tikslų įgyvendinimui.

Komiteto posėdyje dalyvavę socialinių partnerių atstovai minėtą Susitarimą įvertino labai teigiamai. Komiteto pirmininko pavaduotojas Tomas Tomilinas, vienas pagrindinių Susitarimo iniciatorių, pabrėžė, kad toks Susitarimas laužo šalyje nusistovėjusį stereotipą „viską lemia rinka – nieko nedarykim“ ir rodo, kad bendras darbas yra įmanomas.

Pasirašydami Susitarimą siekti didesnės šalies gerovės įsipareigojo Ministras Pirmininkas S. Skvernelis, darbdavių atstovai R. Dargis, S. Gailiūnas, B. Juodka, R. Skyrienė, V. Sutkus, darbuotojus atstovaujančių profesinių sąjungų atstovai A. Černiauskas, K. Krupavičienė.

2017 m. lapkričio 8 d. posėdyje Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetas svarstė 2016 m. atliktų sisteminių auditų – „Programinis biudžetas: strateginių veiklos planų sudarymas ir įgyvendinimo stebėseną“ ir „Valstybės investicijų 2015 metais programos valdymas“ – teiktų rekomendacijų įgyvendinimo auditą. Šis auditas parodė, kad esminių pokyčių minėtuose procesuose šiandien dar nėra. Tačiau teigiamas audito poveikis jaučiamas – Strateginio planavimo ir biudžeto formavimo sistemos pertvarka buvo įtraukta į Vyriausybės strateginių projektų portfelį, kurio įgyvendinimą kontroliuoja Vyriausybės strateginių projektų portfelio komisija. Auditoriai atkreipė dėmesį, kad būtinas atsakingas visų viešojo sektoriaus valdymo lygių vadovų požiūris į vidaus kontrolę. Priešingu atveju objektyvios ir išsamios informacijos apie viešojo sektoriaus finansinę būklę ir ūkinės veiklos rezultatus dar ilgai neturėsime. Efektyvi vidaus kontrolė – Lietuvoje, kaip ir

visame pasaulyje, turėtų būti vienas svarbiausių įrankių, padedančių nuosekliai ir strategiškai siekti veiklos rezultatų, valdyti rizikas.

2017 m. lapkričio 22 d. posėdyje Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetas svarstė Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitą, kurioje apibendrinami viešojo sektoriaus subjektų veiksmai įgyvendinant 2014–2017 m. I pusm. valstybinių auditų rekomendacijas. Ataskaitoje pažymima, kad bendras rekomendacijų įgyvendinimo lygis auga (nuo 88 proc. iki 91 proc.) ir siekia aukščiausiosios audito institucijos užsibrėžtą strateginį tikslą, kuris yra ne žemesnis nei 90 proc. Be to, mažėja rekomendacijų, įgyvendinamų per pirmą su audituotu subjektu sutartą laiką. Vis tik jau neįvykčiusius reikiamus pokyčius, neatsakingą institucijų požiūrį ir vėluojančius sprendimus rodo tai, kad šiuo metu vėluojama įgyvendinti 36 proc. visų stebimų rekomendacijų. Metų pradžioje šis skaičius buvo 30 proc. Tikslas – ne tik aukštas bendras rekomendacijų įgyvendinimo lygis, bet ir jų įgyvendinimas laiku. Sisteminės horizontalius pokyčius inicijuojančios rekomendacijos reikalauja didesnių pastangų ir ilgesnio jų įgyvendinimo laiko, todėl Valstybės kontrolės auditoriai ir toliau nuolat bendrauja su jas įgyvendinančiomis institucijomis, dalijasi išvalgomis apie sisteminės šalies finansų ir turto valdymo problemas ir būtinus pokyčius vertintose srityse. Siūlymai šalinti vidaus kontrolės trūkumus vis dar sudaro didelę rekomendacijų dalį. Sprendimus į auditų sąrašą įtraukti horizontaliuosius auditus, kuriais siekiama įvardyti ne vieno projekto ar institucijos, o sisteminės viešojo sektoriaus problemas, yra bene vienas sėkmingiausių pastarųjų metų aukščiausiosios audito institucijos sprendimų. Ši ataskaita yra vienas iš būdų dalytis sukaupta informacija, tikintis geriau informuoti suinteresuotas šalis ir siekiant, kad būtų įgyvendintos tos rekomendacijos, kurioms būtini politiniai sprendimai.

Lapkričio 22 d. posėdžiavęs Socialinių reikalų ir darbo komiteto Šeimos ir vaiko gerovės pakomitetas susitiko su neformalia Šeimos taryba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Posėdyje aptartos nuo 2018 m. kovo 1 d. įsigaliosiančio Šeimos stiprinimo įstatymo įgyvendinimo, ministerijų, dirbančių šeimos politikos srityje, efektyvesnio bendradarbiavimo bei Nacionalinės šeimos tarybos prie Lietuvos Respublikos Seimo sudarymo galimybės, taip pat kompleksinės pagalbos teikimo šeimoms plėtros ir finansavimo ypatumai bei kiti svarbūs šeimos politikos įgyvendinimo klausimai.

Pakomitetas ateityje ketina tęsti bendradarbiavimą su Šeimos taryba, aptariant šalies šeimoms aktualias problemas.

Seimo III (rudens) sesijos metu Komitetas, atsižvelgdamas į gautus piliečių prašymus bei juose iškeltas problemas, taip pat svarstė antstolių vykdomų teismų sprendimų vykdymo išlaidų dydžių bei laikinojo įdarbinimo įmonių veiklos klausimus.

2.4. KOMITETO RENGINIAI

2017 m. spalio 31 d. Seime įvyko tradicinis jau ketvirtasis **vaikų globos įstaigų vaikų tarybų atstovų susitikimas**. Renginyje dalyvavo daugiau nei šimtas vaikų iš trisdešimties vaikų globos įstaigų. Susitikime aptarti vaikų globos namuose augantiems vaikams rūpimi klausimai, ką svarbu žinoti ateinant į suaugusiųjų pasaulį, kaip tinkamai pasiruošti savarankiškam gyvenimui, jo galimiams iššūkiams ir išbandymams.

(Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos nuotr.)

Renginyje kalbėta apie vaikų ir paauglių darbo santykių ypatumus, nelegalaus darbo esmę, nepilnamečių darbinę karjerą bei patirtį, greitųjų kreditų pavojus ir kitomis paaugliams aktualiomis temomis.

Antroje susitikimo dalyje vaikai pasiskirstė į grupes kartu su žinomais žmonėmis – Sostinės krepšinio mokyklos steigėju Andriumi Čerškumi, dainininku ir dainų autoriumi Donatu Montvydu, dainininku, aktoriumi ir televizijos laidų vedėju Marijonu Mikutavičiumi bei hiphopo grupės „G&G Sindikatas“ įkūrėju ir lyderiu Gabrieliumi Liaudansku – išsakė savo svajones, kūrė verslo planą, gilinosi į profesijų pasirinkimo ir pozityvių gyvenimo galimybių įvairovę. Grupių užsiėmimų rezultatai pristatyti visiems renginio dalyviams.

(Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos nuotr.)

Renginį organizavo Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

2018 m. vasario 7 d. komitetas, siekdamas geriau susipažinti su vykdoma socialinės globos įstaigų pertvarka bei kylančiomis problemomis, surengė išvažiuojamąjį posėdį ir lankėsi **Strėvininkų ir Macikų socialinės globos namuose**. Komiteto nariai susitiko su šių globos namų vadovais, darbuotojais ir gyventojais, savivaldybių, vietos bendruomenių bei žiniasklaidos atstovais ir aptarė šių globos namų veiklos aktualijas bei pereinant nuo institucinės globos prie bendruomenėje teikiamų paslaugų suaugusiems neįgaliesiems kylančius iššūkius ir galimus jų sprendimo būdus. Strėvininkų socialinės globos namai yra įtraukti į atrinktų pertvarkai stacionarių socialinės globos įstaigų sąrašą.

Socialinių reikalų ir darbo komitetas lankosi Strėvininkų socialinės globos namuose (Komiteto nuotr.)

Socialinių reikalų ir darbo komitetas lankosi Strėvininkų socialinės globos namuose (Komiteto nuotr.)

Strėvininkų socialinės globos namuose šiuo metu gyvena 207 asmenys, o Macikų socialinės globos namuose – 403 asmenys (tai didžiausi globos namai Lietuvoje). Abiejų globos namų savininko teises ir pareigas įgyvendina Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Komiteto narių apsilankymas Macikų socialinės globos namuose („Šilutės naujienų“ nuotr.)

Strėvininkų ir Macikų socialinės globos namai teikia ilgalaikę ir trumpalaikę socialinę globą suaugusiems asmenims su negalia, dėl kurios jie negali gyventi savarankiškai, naudotis kitomis bendruomenės paslaugomis ir kuriems būtina nuolatinė specialistų priežiūra. Globos namuose apgyvendinti asmenys, kuriems dėl proto negalios ar psichinių sutrikimų nustatytas 0–40 procentų darbingumo lygis arba didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis.

Problemas, kurios buvo iškeltos susitikimo su socialinės globos įstaigų gyventojais ir darbuotojais metu, ketinama aptarti š. m. vasario 9 d. komiteto rengiamoje diskusijoje.

2018 m. vasario 9 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija surengė konferenciją „Deinstitucionalizavimo patirtys ir iššūkiai“. Konferencijos metu aptarta nuo 2014 metų vykdoma perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams eigą, pasidalinta gerąja patirtimi bei aptartos praktikoje kylančios problemos. Ši pertvarka sulaukė nevienareikšmio ją praktikoje įgyvendinančių asmenų įvertinimo.

Prieš konferenciją surengta spaudos konferencija (O. Posaškovos nuotr., Seimo kanceliarija)

Konferencijoje sveikinimo žodį tarė Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkė Rimantė Šalaševičiūtė bei Socialinės apsaugos ir darbo ministras Linas Kukuraitis. Komiteto pirmininkė pažymėjo, kad įgyvendinant pertvarką susiduriama su daugybe problemų ir iššūkių. „Pertvarka – tai ne tik žmonių perkėlimas iš didesnės globos įstaigos į mažesnę. Svarbu užtikrinti, kad būtų plėtojama pagalbos sistema, kad žmonėms būtų teikiamos tinkamos paslaugos. Kad pertvarka vyktų sklandžiai, reikia atlikti daug išankstinių darbų. Regionuose trūksta specialistų, galinčių teikti paslaugas bendruomenei ir šeimai, todėl procesai stringa“, – pažymėjo R. Šalaševičiūtė.

(O. Posaškova nuotr., Seimo kanceliarija)

Konferencijoje pranešimus skaitė socialinės globos namų vadovai, neįgaliųjų ir vaikų nevyriausybinių organizacijų vadovai, Socialinės apsaugos ir darbo bei Sveikatos apsaugos ministerijos atstovai, kiti pranešėjai. Kėdainių socialinės globos namų direktorė Audronė Kasperavičienė pasidalino perėjimo nuo institucinės globos prie paslaugų bendruomenėje suaugusiesiems su negalia patirtimi, o Vilijampolės socialinės globos namų direktorė Zita Verbavičienė – perėjimo nuo institucinės globos prie paslaugų bendruomenėje vaikams su negalia patirtimi. Pertvarkos eigą ir iškylančius iššūkius išsakė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinės aprėpties departamento direktorė Violeta Toleikienė.

Asociacijos „Lietuvos neįgaliųjų forumas“ vadovė Dvilė Juodkaitė aptarė žmogaus teisių dimensijos aspektus, įgyvendinant deinstitutionalizavimą. Asociacijos „NVO vaikams konfederacija“ direktorė Elena Urbonienė kalbėjo apie tai, kaip, įgyvendinant deinstitutionalizavimą, užtikrinamos vaiko teisės. Sveikatos paslaugų kokybės ir prieinamumo didinimą, įgyvendinant deinstitutionalizavimą, aptarė Sveikatos apsaugos ministerijos l. e. p. kanclerė Odeta Vitkūnienė. VšĮ Vaiko ir paauglių socialinio centro direktorė Jurgita Pūkienė supažindino su bandomosiomis bendruomeninėmis paslaugomis.

(O. Posaškovos nuotr., Seimo kanceliarija)

Socialinių įstaigų vadovų asociacijos prezidentas, Aknystų socialinės globos namų direktorius Arūnas Kiaušas pasidalino įžvalgomis apie darbuotojų pasirengimą teikti bendruomenines paslaugas. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos departamento direktoriaus pavaduotoja Ieva Paberžienė kalbėjo apie savivaldybės pagalbą teikiant bendruomenines paslaugas neįgaliesiems.

2018 m. vasario 23 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas su Šeimos ir vaiko gerovės pakomitečiu surengė **tarptautinę konferenciją „Rūpestis dėl ateities visuomenės: demografija ir šeimos politika Baltijos ir Vidurio Europos šalyse“**. Renginyje aptarta regiono demografinė situacija ir su tuo susijusios problemos bei joms spręsti galimos šeimos politikos priemonės.

Konferencijoje pasisakė Seimo Pirmininko pirmoji pavaduotoja Rima Baškienė, Komiteto pirmininkė Rimantė Šalaševičiūtė, Šeimos ir vaiko gerovės pakomitečio pirmininkas Rimantas Jonas Dagys, socialinės apsaugos ir darbo ministras Linas Kukuraitis, Lenkijos šeimos, darbo ir socialinės politikos viceministras Stanislavas Švedas (Stanisław Szwed), Latvijos parlamentarai Ivaras Briveras (Ivars Brīvers) ir Julija Stepanenko (Jūlija Stepanenko), Vengrijos parlamentarė Monika Dunai (Mónika Dunai).

Pakomitečio pirmininkas Rimantas Jonas Dagys teigė, kad konferencija surengta atsižvelgiant į nerimą keliančią demografinę situaciją, kuri iš esmės yra visos Europos Sąjungos problema. „Statistika jau kurį laiką rodo, kad ES šalių visuomenės sensta, pagal gimstamumą esame pasaulio reitingo antroje pusėje. Prasta šalių demografinė padėtis lemia daugelį nemalonių pasekmių – nuo sunkiau surenkamų pensijų iki augančių mokesčių ir t.t. Šį iššūkį įveikti pavieniui sudėtinga, todėl tarptautinėje konferencijoje siekiame pasimokyti vieni iš kitų bei tikimės rasti bendrų sprendimų gimstamumui mūsų šalyse paskatinti. Baltijos ir Vidurio Europos šalys pasirinktos neatsitiktinai: regionas panašus savo istoriniu kontekstu, ekonominiais pajėgumais. Negalime sau leisti šeimos ir socialinei politikai skirti tiek pinigų, kiek gali Vakarų Europa, tačiau galime kartu ieškoti alternatyvių sprendimų“, – teigė R. J. Dagys.

(O. Posaškovos nuotr., Seimo kanceliarija)

Organizatorių teigimu, demografinėms tendencijoms pakeisti pirmiausia reikalinga principinga šeimos politika. Europos Vadovų Tarybai pateiktoje ataskaitoje dėl ES-2030 ateities rašoma: „Europa pasižymi dviem demografiniais kraštutinumais: labai ilga gyvenimo trukmė ir labai mažu gimstamumu. Nesiimant atsakomųjų veiksmų, dėl šios tendencijos susidarys didelis spaudimas pensijų, sveikatos apsaugos bei socialinės gerovės sistemoms, o ekonomikos augimas ir mokesčių sistema patirs neigiamą poveikį.“ Sorbonos universiteto demografijos ekspertai įvardija dėsninę sąsają tarp silpną šeimos politiką vykdančių šalių ir mažo gimstamumo bei stiprią šeimos politiką pasirinkusių valstybių ir žymiai didesnio gimimų skaičiaus. Tai tik dar kartą įrodo, kad vykdoma politika turi įtakos gimstamumui, o kartu – ir valstybės gyvybingumui.

Pirmoje konferencijos dalyje Lietuvos, Latvijos, Lenkijos ir Vengrijos atstovai pristatė savo valstybių demografines tendencijas bei joms keisti taikomas šeimos politikos priemones ir kitus mechanizmus, jų poveikio demografijai vertinimą. Antrojoje renginio dalyje konferencijos svečiai dalyvavo diskusijoje „Valstybių patirtis įgyvendinant gimstamumo politiką: sėkmės ir nesėkmės“, kurioje remiantis valstybių patirtimi, bendrai ieškota sprendimų demografiniams iššūkiams spręsti.

2.5. KOMITETO VIZITAI

2017 m. spalio 30-31 d. **Komiteto narė Gintarė Skaistė** kartu su Biudžeto ir finansų komiteto pirmininko pavaduotoju Algirdu Butkevičiumi ir Europos reikalų komiteto pirmininko pavaduotoja Aušra Maldeikiene, atstovaudami LR Seimą, **dalyvavo Tarpparlamentinėje ES stabilumo, ekonomikos koordinavimo ir valdysenos konferencijoje**, kuri vyko Taline (Estijos Respublika) (organizavo Estijos Respublikos Riigikogu). Ši konferencija buvo vienas iš Estijos pirmininkavimo ES Tarybai parlamentinio matmens renginių. Joje buvo aptariama Ekonominės ir pinigų sąjungos ateitis; Stabilumo, koordinavimo ir valdymo sutartis (Fiskalinis susitarimas) ir ES

teisinė sistema; nacionalinės reformos, finansinė parama ir investicijų programos: tikslai, vykdymas, rezultatai ir perspektyvos; mokesčių surinkimo efektyvumas; ES pokyčiai: iššūkiai ES biudžetui. Konferencijose pranešimus skaitė EK pirmininko pavaduotojas, atsakingas už euro reikalus ir socialinį dialogą, Valdis Domrovskis, EP Ekonomikos ir pinigų reikalų komiteto (toliau – ECON) pirmininkas Roberto Gualtieri, Estijos centrinio banko vadovas Ardo Hansson, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) generalinio sekretoriaus pavaduotoja Mari Kiviniemi, Estijos Respublikos finansų ministerijos sekretorius, atsakingas už moekščių ir maitų politiką, Dmitrijus Jegorovas, EK Mokesčių ir maitų sąjungos generalinio direktorato Netiesioginio apmokestinimo ir moekščių administruavimo direktorė Maria Teresa Fabregas, EK narys, atsakingas už biudžetą ir žmoniškuosius išteklius, Guenter H. Oettinger, EP Biudžeto komiteto (toliau – BUDG) narė Isabelle Thomas. Po kiekvienos sesijos pranešimų konferencijos dalyviai keitėsi nuomone, vyko diskusijos.

2018 m. sausio 25 d. **Komiteto narė Aušrinė Norkienė** kartu su Žmogaus teisių komiteto pirmininku Valerijum Simulik, atstovaudami LR Seimą, **dalyvavo EP Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto** (toliau – LIBE) **surengtame tarpparlamentiniame komiteto susitikime „Europinė migracijos darbotvarkė – teisiniai būdai ir integracija“**, kuris vyko EP, Briuselyje (Belgijos Karalystė). Susitikime buvo kalbėta apie Europos migracijos darbotvarkę (teisinius būdus ir integraciją po dvejų metų, apie pabėgėlių integracijos galimybes ir iššūkius), teisinius būdus tarptautinei apsaugai užtikrinti (pabėgėlių perkėlimą į ES-ą ir ES-je, vizų kaip teisinio būdo vaidmenį, požiūrį, kurio laikomasi valstybėse narėse), darbo jėgos migraciją ir šeimos susijungimą (darbo jėgos migracijos į ES teisinių būdų spragas ir perspektyvas, kliūtis naudotis teise į šeimos susijungimą, požiūrį, kurio teisėtos migracijos klausimu laikomasi valstybėse narėse) ir integracijos galimybes ir iššūkius (Mėlynosios kortelės direktyvą, gerąją migrantų ir pabėgėlių integravimo patirtį, naujausių mokslinių tyrimų išvadas, susijusias su konkrečiomis integracijos priemonėmis, integracijos praktiką, vietos ir regioninių valdžios institucijų vaidmenį integracijos procese). Susitikime pranešimus skaitė Jungtinių Tautų specialusis pranešėjas migrantų žmogaus teisių klausimais Felipe Gonzales Morales, Gaziantepo miesto (Turkijos Respublika) merė Fatma Sahin, už savo vaidmenį padedant Sirijos pabėgėliams 2016 m. nominuota Nobelio taikos premijai, Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro (UNHCR) Europoje perkėlimo pareigūnas Peter O’Sullivan, Londono Karalienės Marijos universiteto asocijuotoji tėsės profesorė ir vyresnioji dėstytoja Violeta Moreno-Lax, Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) Briuselyje direktorė Claire Courteille, EBPO vyresnysis specialistas migracijos klausimais Thomas Liebig, ES pagrindinių teisių agentūros (FRA) vyresnysis programų vadovas Miltos Pavlou ir kiti. Susitikimo metu vyko nacionalinių parlamentų, EP atstovų ir pranešėjų diskusija.

2018 m. vasario 19-20 d. **Komiteto pirmininkė Rimantė Šalaševičiūtė** kartu su Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininku Stasiu Jakeliūnu, Seimo Ekonomikos komiteto pirmininku Rimantu Sinkevičiumi ir Europos reikalų komiteto pirmininko pavaduotoja Aušra Maldeikiene, atstovaudami LR Seimą, **dalyvavo Europos parlamentinės savaitės renginiuose (Europos semestro konferencijoje ir tarpparlamentinėje ES ekonomikos ir finansų valdysenos konferencijoje)**, kurie vyko EP-e Briuselyje (Belgijos Karalystė) (organizavo EP ir Bulgarijos Respublikos Nacionalinis Susirinkimas). Europos semestro konferencijos įžanginėje plenarinėje sesijoje buvo aptarti 2018 m. Europos semestro ciklo politikos prioritetai. Vienu metu vykusiuose EP

trijų komitetų surengtuose tarpparlamentiniuose komitetų posėdžiuose buvo aptariama, kokia po 2020 m. bus daugiametė finansinė programa (DFP): kaip bus sprendžiami kylantys iššūkiai, kokie bus nauji prioritetai ir kaip jie bus finansuojami, taip pat ES nuosavų išteklių sistemos reforma (BUDG), ES mokesčių politikos ateitis: skaitmeninės ekonomikos apmokestinimas, „Panama papers“ ir „Paradise papers“ atvejų tyrimų tęsinys, ir EP Tyrimo komiteto įtarimams dėl Sąjungos teisės pažeidimų ir netinkamo administravimo taikant Sąjungos teisę atvejų, susijusių su pinigų plovimu, mokesčių vengimu ir slėpimu, nagrinėti (PANA komiteto) veikla bei Bankų sąjunga: pusiausvyros tarp rizikos pasidalijimo ir mažinimo valdymas (ECON), skaitmeninimas ir darbo ateitis bei nelygybė valstybėse narėse (EP Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas (toliau – EMPL)). Tarpparlamentinėje ES ekonomikos ir finansų valdysenos konferencijoje buvo aptariamas atsparumo ir stabilumo Ekonominės ir pinigų sąjungoje stiprinimas, taip pat pereinant nuo Europos stabilumo mechanizmo prie Europos valiutos fondo (EVF): koks turėtų būti parlamentų vaidmuo, kita daugiametė finansinė programa. Konferencijose pranešimus skaitė EK narė, atsakinga už užimtumą, socialinius reikalus, įgūdžius ir darbo judumą, Marianne Thyssen, EK narys, atsakingas už biudžetą ir žmogiškuosius išteklius, Guenter H. Oettinger, ECON pirmininkas Roberto Gualtieri, Euro grupės prezidentas Mario Centeno, EMPL narys Krzysztof Hetman, ECON narys Hugues Bayet, Prancūzijos Respublikos Senato Finansų komiteto pirmininko pavaduotojas Fabienne Keller, Kroatijos Respublikos Parlamento Europos reikalų komiteto pirmininkas Domagoj Ivan Milošević, Portugalijos Karalystės Parlamento Europos reikalų komiteto narys Maria Luis Albuquerque, Vokietijos Respublikos Bundestago Biudžeto komiteto narys Norbert Brackmann ir kiti. Po kiekvienos sesijos pranešimų konferencijų dalyviai keitėsi nuomone, vyko diskusijos.